דער איד

THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 216 Dufferin Avenue.

Vol. III. No. 40. Winnipeg, Thursday, November 21rt, 1912. — וויניפעג, דאנערשטאג, י"א כסלו, תרע"ג.

רעזערוו דאַרף זיין גרייט צום מושטירען.

עס איז בעקאנט געווארען אז די רע־זערווע פון דער בריטישער ארמעע אין וויניפעג, וועמעס צאהל איז בײ צוויי הונדערט, האבען נעקראגען א ידיעה אז זיי זאלען זיין פערטיג ארויסגערופען צו ווערען צום מושטירען. מען ער־קלעהרט אויך אז אזעלכע התראות זיי־נען צושיקט געווארען איבער דער גאנצער בריטישער אימפעריע. דער „דזשענעראל קאמטאן" זאגט אז אין טאראנטא זיינען אזעלכע נייעס אונ־בעקאנט. דאך דענקט ער אז אין פאל אויב דאס וואלט יא פאסירט וואלט וויניפעג געווען דער ערשטער פונקט צו ערהאלטען עס.

אויף אזא אופן האבען מיר די רעכט צו דענקען אז די ידיעה איז א ריכטיגע.

פראַטעסט מיטינג.

א גרויסע אינטערנאציאנאלע פרא־טעסט פערזאמלונג נעגען דער באל־קאנישער מלחמה וועט שטאטפינדען נעקסטען זונטאג דעם 24טען נאוועמ־בער אום 8 אוהר אבענד אין גרענד אפערא טהעאטער, וואו עס וועלען גע־האלטען ווערען רעדעס אין אידיש, ענגליש, דייטש, רוטהעניש, לעטיש און רוסיש.

דיזער פראטעסט מיטינג איז אראנ־זשירט פון דער סענטראל קאמיטע פון דער קענעדער סאציאל דעמאקראטי־שער פארטיי.

א. סקאַליטער אַלס אַלדערמען.

אלע יאהר אין דער צייט טומלט מען זיך אין דער וויניפעגער אידישער גאס וועגען אן אייגענעם פארשטעהער אין סיטי האל. אבער אלע יאהר בלייבט מען בלויז בײם רעדען. עס טרעפט זא־נאר דאס ניט נור פרובירט מען ניט די אייגענע קרעפטען צו ערוועהלען א אי־דען, נור מען העלפט נאך צו עלעקטען אזא קריסט, וואס איז וייט, זעהר וייט צו זיין א אוהב ישראל.

היינטינס יאהר הערט מען וויעדער אין דער נארד ענד שמועסען וועגען א אידישען קאנדידאט פיר אלדערמאן. מען ניט איבער „בסוד סודות" אז א סברה דאס מר. אלטער סקאליטער איז ווילינ נאמינירט צו ווערען און צו „לויפען" אלס אלדערמאן פון דער נארד ענד.

מר. סקאליטער איז א גוט בעקאנ־טער פערזאן. ער איז געגוג פראמינענט אין דער נארד ענד אין אלגעמיין, ווי צווישען די אידען, אזוי אויך צווישען די ניט אידען, עס איז דערום — ביי ניט קיין גרויסע אנשטרענגונג — זעהר מעג־ליך אז ער זאל ערוועהלט ווערען. מיר וואלטען אלזא ווינשען אז די ידיעה זאל ניט זיין קיין סוד, נור זאל ארויס אין דער עפענטליכקייט, יעדער זאל עס ויסען און זאלען די וויניפעגער אידען נעהמען זייער שיקזאל אין אייגענע הענט און דורכפיהרען אן אייגענעם רעפרע־זענטאנט אין דער שטאדט פערוואל־טונג.

עס וואלט אונז הנאה געטהאן ווען אונ־זערע לעזער זאלען איבערלעזענדיג דיזע נייעס, א טראכט טהאן דעריבער און לאזען וויסען — שריפטליך — זיי־ער מיינונג דעריבער

די צייט איז קורץ און אויב מיר ווי־לען מיט אן אמת האבען מר. סקאליט־ער'ען אלס אלדערמאן, דאן דארף דאס ניט ער בלויז וועלען, נור די שטאדט און הויפטזעכליך די אידישע נארד ענד, וועמענס פארשטעהר מר. סקאליטער דארף זיין.

זאלען אונזערע לעזער אונז אריינשי־קען בריעף און אויסשפרעכען, ווי מעג־ליך קורץ, זייער מיינונג ביי וועגען האבען א אידישען פערטרעטער אין סיטי האל בכלל און וועגען מר. סקאלי־טער אלס אלדערמאן.

י. ר. לעווינסאָן אלס סקוהל טראַסטי

ווי מר. טש. טעדמאן גיט אונז איבער האט א דעפוטאציע פון נארד ענדער אידען זיך געווענדעט צום לאיער, י. ר. לעווינסאן, מיט א בקשה ער זאל לוי־פען אלס סקוהל טראסטי פון ווארד 5.

פרייע העברעאישע קורסען.

מר. ש. פרענקיל, דער ציוניסטי־שער רעדנער, בעט אונז מודיע צו זיין אז ער וועט אין גיכען עפענען א קלאס פיר העברעאישע למודים פאר ערוואק־סענע מענער און פרויען פון 14־15 יאהר אלט און העכער.

ווער עס וויל נעהמען א קורס אין העברעאיש זאל אבשיקען זיין אפליקיי־שאן צו מר. פרענקיל אין 335 דאפרין עוועניו. און ווען די צאהל פון די אפלי־קיישאנס וועלען זיין גענוג צו ערעפע־נען דעם קלאס, וועלען דאן זיך אנפאנ־גען די קורסען.

8 טויזענד דאלאר פאַר אַ האַנד.

די קייס איז געווען נעגען דער סטריט ריילוועי. א ווערדיקט פון $8.000 איז פארינע וואך ארויס געגעבען געווארען צו ש. שווארץ, א ניין יעהריגער באי, וועלכער האט לעצטען אפריל פערלא־רען א האנד אלס א רעזולטאט פון דעם וואס די קאר האט איהם אריבערגע־פאהרען אויף דאפרין עוו.

די קלאגע איז געווען פאר $20,000 נאר די דזשורי, בעטראכטענדיג זיך 2 טעג האט ארויסגעקראגען א ווערדיקט נאר פאר דער אויבענדערמאנטער סו־מע. די קלאגע איז געמאכט געווארען פון דעם באי'ס פאטער, מר. דזשיי פינ־קעלשטיין און י. ר. לעווינסאן זיינען געווען די לאיערס פון דעם אנקלאגער. ר. א. באנאר און ה. ד. נאי זיינען געווען די לאיערס פון דער ריילוויי קאמפאני.

צו גונסטען די פערשיקטע אין סיביר און אין די רוסישע טורמעס פעראנ־שטאלטעט דער רוסישער סאציאל דע־מאקראטישער קלאב די פארשטעלונג „בר כוכבא".

איינצעלהייטען לעזט אויף זייטע 8.

DR. HERBERT M. ROSENBERG

Osteopathic Physician and Electro Therapeutist

Room 9---10, 602 Main Street — Phone Garry 2476

ספעציאליסט אין אלע פארמעס פון מאגען קראנקהייטען. ווי פער־שטאפונג, מאגען קאטאר, דיספעפסיע, קידני טראבעל, געלעהמטע — פאראליזירטע, — רהומאטיזם, ניראלאגיע, ניזראסטעניע, אלערליי נער־ווען קראנקהייטען, אבגעשוואכטע מענער קראפט, אסטמא, קאטאר, בלוט קראנקהייטען, הארץ קראנקהייטען, קאפ שמערצען, כראנישע מערידען, הורינארי דיסארדערס, אלערליי הויט קראנקהייטען.

פרויען קראנקהייטען, אלערליי טראבעלס, לעבער קראנקהייטען, קינדערלאזע און א סך אנדערע קראנקהייטען. איך הייל די וואס האבען האר אויף'ן פנים און גאראנטיר אז זיי וועלען מעהר ניט וואקסען אהן קיין מעדיצין און אהן אפעראציאנען, ביי מעדיקאל עלעקטריסיטי, עקס שטראהלען און ביי עסטעאפאטיק מעטהאדע. מיין פלאץ איז מאדערן איינ־געפיקסט מיט די נייעסטע אפאראטען וואס ווערען געברויכט אין די גרע־סטע האספיטאלס פון יוראפ און אמעריקא. מיינע 5 יאהר עקספירענס גיט אייך גענוג גאראנטיע צו קורירען אייערע קראנקהייט.

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 1 אוהר מארגענס, פון 2 ביז 5 אוהר ביי טאג און פון 6 ביז 9 אוהר אבענד און אויך ביי ספעשיל אפאינטמענטס. קאונטרי לייט וואס ווילען מיך זעהן אין שטאדט, אדער אין קאנטרי, קע־נען מיך קריגען ביי ספעשיל ארענדזשמענטס.

ביזי בי דזשולערי סטאָר

מאקס סטיימאן, פראפ.

האט א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי יוראפעאישע וואנד זייגערס, דיימאנ־טענע רינגען א. ד. ג. צו מעסיגע פרייזען

658 מיין סטריט.

פהאן געררי 3024 און געררי 1110

א וואטש מייקער געפאדערט

גוטע געלעגענהייט און גוטע ווידזשעס פאר'ן ריכטיגען מאן. זיך ווענדען אין דער ביזי בי דזשולערי סטאר, 658 מיין

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז. טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עוועניו.

זעהט אטרובין'ס אדוו. אויף זייטע 6.

זעהר וויכטיגע נייעס.

א קאר פרישע אייער אנגעקומען צו

ב. ראבינסאן און זאהן

אין 2921־2 סעלקירק עוו. — פאהן סט. דזשאן 2445

וואו זיי וועלען פערקויפט ווערען צו דער אונערהערטער פרייז פון 29 סענט ביז 30 אין האלסייל

יעדער קאסטימער קען קויפען פון 1 ביז 100 קאסטען אייער.

מיר גאראנטירען פאר דער גוטסקייט און פרישקייט פון יעדער איי.

B. ROBINSON & SON

2921-2 Selkirk ave. — Phone St. John 2445

ספעשיל נאטיס צו שניידערס און פאריערס.

איך האב גראד יעצט א פיינעם אסארטמענט פון פערזיען לאמסקינס וועלכע איך האב זעלבסט אימפארטירט דירעקט פון יוראפ. דאס איז דארט פאר מיר געקויפט געווארען פאר באר קעש ביי מיינע אגענטען און איך קען דאדורך זיי פערקויפען אויף דער קלענסטער פרייז וואס נור מעגליך.

אויך האב איך די פיינסטע קוואליטי סילקינס וואס די וועלט פראדו־צירט. אויך מינקס און מאסקראט ליינינגס און א פיינעם אסארטמענט אטערסקינס פאר מענס קאלערס. איך בעט צו קומען זעהן מיין סטאק.

אויך פערגעסט ניט דאס איך בין איינער פון די גרעסטע קויפערס און עקספארטערס אין רויהע פארס אין קענעדא. איך צאהל די העכסטע פרייזען פאר קליינע אדער גרויסע קוואנטיטיס. שרייבט אדער קומט צו

R. S. ROBINSON

171 James Street, East, 2-nd Flat. Phone Main 2311 Res. Phone Main 4874

Established 1883, My 30th Year in Business — Winnipeg, Man.

EST. 1879

ALLOWAY & CHAMPION

אַלאַוועי און טשעמפּיאָן — בענקערס און בראָקערס

מיר פערקויפען שיפסקארטען פון אלדקאנטרי פיר אלע פארטען אויף אלע ליינס. אויב איהר ווילט אז אייערע פריינד זאלען קומען דירעקט און ניט דארפען בייטען די שיפען, קענען מיר פערקויפען טיקעטס פון דער „רוסיש אמעריקאן ליין" וואס געהט פון ליבוי ביז האליפאקס. אויב איהר האט ניט גענוג געלד צו בעצאהלען פאר אייערע טיקעט דאן זעהט זיך מיט אונז. מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד און עסטרייך. מיר בייטען אויך אויס געלד און צאהלען די העכסטע פרייז פאר רוסיש געלד. מיר האבען א דזשענעראל באנק ביזנעס. מיר רעדען אידיש

אפען פון 9 ביז 7 טעגליך און פון 9 ביז 9 אום שבת.

AC · 362 & 667 MAIN STREET · AC

וויכטיג פאר דזשאָנק פעדלער.

ווער עס וועט מיט זיין ווארע מיט־ברענגען דיזען קופאן וועט קריגען פאר זיין סחורה פאלגענדע פרייזען:

ביר קווארטס אמבער קאל.	30 ס. דאז.
ביר קווארטס ווייסע	27 "
דזשין קווארטס	30 "
קלארעט	50 "
קעסט אייראן	85 ס. פער 100 פונט
סטאוו פלייט	60 " "
ראט אייראן	40 " "
לעד	4 און א האלב ס. פער פונט
זינק	3 און א האלב ס. פער פונט
באנס	50 ס. פער 100 פונט
רענס	85 ס. פער 100 פונט

ב. שראַגגע

קאר. פרינצעס און סוטערלאנד

אויב איהר ווילט זיין געזונד

דאן האט איהר איין ברירה: נעהט עסען אין

פאַלאַק'ס רעסטאָראַנט

55 מארטהא סטריט

פהאן מיין 8451

עסען צו יעדער צייט. פרישע, געזונדע שפייז. מיל טיקעטס $5.50 פיר 21 מילס רומס פאר געסט און בארדער. 521

וידבר אל העצים והנחלים

אז איהר שמועסט וועגען האלץ און קוילען, פערגעסט ניט אז

ש. פרענקעל'ס

פלאץ פאר האלץ און קוילען איז אין

335 דאפרין עוועניו

פהאן סט. דזשאהן 355

ה. ווײנבערג פון נויארק וועט נעקסטען דאנערשטאג אבענד דעם 28טען נאוועמבער לעקטשורען אין קווינס האל איבער דער טהעמא: „דאס פאמיליען לעבען אין דער סאציאליסטישער געזעלשאפט".

בריעף צום רעדאקטאר.

1.

וועגען דער היברו אימיגריישאן פראגרעסיוו סאסיעטי.

צום רעדאקטאר פון ,איד'.

ווערטהער הערר.

איך זעה ביי אייך אין דער צייטונג פון דעם 7טען נאוועמבער צוויי זאכען וואס אינטערעסירען מיך: ערשטענס, איין ארטיקעל וועגען ,אונזערע פערייניען', געשריבען פון רעדאקטאר אליין און, צווייטענס, איין ארטיקעל מיט'ן נאמען: ,א גאסט אויף א ווייל'. ניט וועגען דעם צווייטען וויל איך רעדען נאר וועגען דעם ערשטען, דער צווייטער איז נאר, ווי מען זאגט, א פרישעפקע, ווייל ווען איהר ערלויבט איין גאסט — מעגט איהר דאך ערלויבען אויך מיר, א צווייטען גאסט.

מיך אינטערעסירט זעהר שטארק די פראגע פון אימיגריישאן, ווייל איך פרעטענדיר צו זיין עטוואס בעקאנט מיט דער פראגע, און די לאקאלע אנגעלעגענהייט וועגען סיק בענעפיט מוז איך איבער לאזען צו די לאקאלע אומשטענדען; פארפייגעהענדיג ווייל איך אבער בעמערקען, דאס די זאך פון אימיגריישאן איז פראסטע צדקה און סיק בענעפיט איז פערזענליכע און לאקאלע געגענזייטיגע שטיצע פון מיטגליעדער, און וואס זעלבסט אינטערעסע האט צו טהאן מיט צדקה קען נאר פיליכט א וויניפעגער בעל הבית ערקלערען, אבער ניט קיין פרעמדער וואס איז א איד אהן דריידלאך און פערשטייט דאס צדקה איז צדקה.

נון וואס בעטייט דער נאמען ,די פראגרעסיוו אימיגריישאן סאסייעטי'? ווי ווייט וויל די סאסייעטי פראגרעסירען? און ווען עס האט שוין עררייכט דעם זאגענאנטען ,פראגרעס' וועט זי געהן צוריק? הייסט עס דערפאר פראגרעסיוו ווייל די סאסייעטי וויל אפשר אריבער-ברענגען וואס מעהר אידען וועלכע ליידען אין די אייראפעאישע לענדער? מיר דוכט אז דאס איז ניט דער צוועק, ווייל עס איז געווען פערבונדען מיט סיק בענעפיט, און איז איבערהויפט פערבונדען מיט אזעלכע זאכען וואס האבען מיט אימיגריישאן ניט צו טהאן, מוז אלזא צום אלעם ערשטען דער נאמען ,פראגרעסיוו' בעזייטיגט זיין. דער נאמען ,פראגרעסיוו' דארף ניט זיין אין א אידישען צדקה אנשטאלט וואס האט דעם צוועק צו פערזיכערען די אימיגראנטען א גרינגען אריינקומען קיין קאנאדא. אויב די אפיסערס און די פערוואלטערס פון דער סאסייעטי מיינען די זאך ריכטיג, מוזען זיי אויסמעקען דעם נאמען, ווייל צו קיין גוטעס וועט דאס אין אלגעמיין ניט פיהרען ווי זיי וועלען מיט דער צייט ערפאהרען אויף די ארבייט פון דער סאסייעטי וועט האבען איין ערפאלג און זייער אקטיוויטעט וועט זיך פערגרעסערען. דער נאמען אלס א זעלכער זאל פערבלייבען פראסט — ,אידישע אימיגריישאן הילפס סאסייעטי' ,Jewish Immigrant Aid Sosiety'

איצט קומט א נאך וויכטיגערע פראגע — וואס איז און וואס וועט זיין די טהעטיגקייט פון דער סאסייעטי? איך זעה פון אייער ארטיקעל דאס דער צוועק איז, איינער פון די ציעלען, צו פארלייכטערען דאס אריינקומען פון אידען אין לאנד, אדער ווי איהר רופט דאס אן, ,צו בעשיצען און העלפען פערהאלטענע אימיגראנטען.' זעהר שעהן! אבער ווי קומט די קאץ איבער'ן וואסער? אימיגראנטען, סיי אידישע סיי אנדערע ווערען פערהאלטען ניט אין. וויניפעג; זאגאר ניט נאהענט פון וויניפעג. נאר ווייט, ווייט אוועק, ביי קוויבעק זומער צייט און אין סט. דזשאן אדער האליפאקס ווינטער. האט די סאסייעטי דארטען א פארשטעהער, אגענטען, מענשען מיט בערוף און מיט א נאמען וועלכע זאלען האבען צוטריט צו די רעגיערונגס בעאמטע אויף דעם פלאץ וואו מען האט די אימיגראנטען פערהאלטען? ווייס די סאסייעטי דאס אין יעדען פארט-שטאט (האפפען) זיינען דא אימיגריישאן בעאמטע וואס קענען נאר ניט מאכען אהן ערלויבעניס פון אטאווא? האט די סאסייעטי איציצען אין אטאווא וועלכער זאל האבען א בערוף און א צוטריט צום מיניסטער אדער צו מר. סקאט, דעם הויפט פון אימיגריישאן דעפארטמענט? פיליכט איז שוין דא א סאסייעטי פון פריהער, אבוואהל ניט אפשר אין וויניפעג, וועלכע טהוט, ווייס ווי צו טהאן און האט די מאראלישע מעגליכקייט צו טהאן דאס אלעס, ווייל יענע סאסייעטי איז פיליכט נעהענטער צום פלאץ? ווי קען די וויניפעגער סאסייעטי וויסען אויב מען האט דעם אדער יענעם אידען פערהאלטען, וויפיעל אידען מען האט איבערהויפט פערהאלטען אין א געוויסע צייט, זייענדיג אזוי ווייט אוועק פון דעם פערהאלטונגס ארט? ווי אזוי וועלען די פערהאלטענע אימיגראנטען צו וויסען לאזען דער היגער סאסייעטי וועגען זייער שלעכטע לאגע אויב נאך דעם ווי מען האט זיי פערהאלטען ווערען זיי אוועק געשיקט אין א פאר טעג ארום? ווי איהר זעהט איז דאס ניט קיין לייכטע אויפגאבע וואס די סאסייעטי האט אויף זיך גענומען. מאנכע אידישע אימיגראנטען ווערען ניט אריין געלאזען ווייל זיי האבען ניט די נויטוועדיגע $25 אום זומער און $50 אין ווינטער, אנדערע ווייטער ווערען ניט אריינגעלאזען ווייל זיי האבען טראכאמא אדער אנדערע אנשטעקיגע קראנקייטהען, בסך הכל האט מען דאס יאהר ניט אריינגעלאזען 66 אידען, מענער און פרויען, פון אלערליי פערשיעדענע אורזאכען. עס פאסירט זעהר אפט דאס דער אנגעקומענער איז טאקי קראנק, נור מען קען איהם אויסהיילען אין א פאר וואכען ארום, און די ערשטע פראגע איז — ער מוז דערווייל ארונטער פון שיף. ווי קען וויניפעג, זייענדיג מחוץ לארץ, טהאן וואס עס איז, ווייל ביז וואנען די היגע סאסייעטי וועט זיך דערוויסען און וועט אנפאנגען וואס צו טאהן, אויב זיי וועלען וויסען וואס און ווי אזוי, וועט דער אימיגראנט שוין זיין אויף יענער זייט ים.

איך וועל דערמיט ניט אבשלאגען די גוטע אידעע פון העלפען אידישע אימיגראנטען, אבער אויף זיך נעהמען צו דער ארבייט מוז עס זיין מיט סדר און מיט א פלאן ווי מענשען און אידען. העלפען אידישע אימיגראנטען, אלע מאל, אין אימער און אייביג מיט אלע כוחות! אבער, אבער אויף א ריכטיגען וועג! פיליכט איז מעגליך פאר דער היגער סאסייעטי אויסצוגעפינען וואס עס ווערט איצט געטהאן, ווען מענשען ריידען ניט, נאר טהוען שוין, און זיך פעראייניגען מיט די וואס האבען שוין די פראקטיק פון יאהרען לאנג. וואס האבען איינפלוס דארט וואו מען דארף און שאנעהען ניט קיין מיה און קיין געלט כדי אוים צו העלפען די אומגליקליכע וואס נויטיגען זיך אין א פרייע לאנד?

מאכט אייער סאסייעטי, מאכט סאסייעטיס איבער'ן גאנצען לאנד, קלויבט געלט צו העלפען, אבער זוכט אפיסעלע ווייטער און איהר וועט געפינען דאס איהר האט זיך מיט וועמען צו פעראייניגען אין דער ארבייט כדי עס זאל זיין מעהר אנגעלעגט עס זאל האבען א בעסערן ערפאלג און אידען זאלען האבען בעסערע נוצען פון די געמיינשאפטליכער ארבייט. עס איז ניט פאר מיר אנצוצייגען וואו און ווען דאס איז — זוכט מיט חשק וועט איהר געפינען, זאל דער פרעזידענט, זאלען די מעמבערס זוכען און זיי וועלען געפינען.

א צווייטער גאסט אויף א ווילע.

***

2.

ווערטהער רעדאקטאר פון ,איד'

איך האב געלעזען אייער עדיטאריעל אין לעצטען נומער ,איד' וועגען דער היברו אימיגריישאן פראגרעסיוו סאסייעטי, וואו איהר זייט זעהר בעגייסטערט פאר דעם אויפטהו פון איניגע מיטגליעדער אויסצושליסען דעם פונקט פון סיק בענעפיט. לויט אייער מיינונג וועט די סאסייעטי ערשט יעצט א היבש ביסעל פראגרעסירען; ערשט יעצט וועט זי אנהויבען צו בליהען. ליידער אבער זעהט אויס אז איהר האט אויך דעמזעלבען טעות גלייך ווי אלע אנדערע וואס שטעהן פון ווייטענס און עס דוכט זיך זיי אז מסתם נעהט דארט אלעס צו ווי בעסער דארף מען ניט. תמיד דוכט זיך דאך אונז אז ביי יענעם לייכט זיך. אבער דאס איז ווייט ניט אזוי. מען האט טאקע געמיינט אז עס וועט בעסער ווערען, אבער הערט וואס מיט דעם אויסשליסען דעם פונקט פון סיק בענעפיט איז געווארען:

עס איז שוין דאס צווייטע מאל אז איך פעררוף א מיטינג און קיין מיטינג האט ניט געקענט שטאטפינדען. דאס איז דערפאר וואס די אלטע מעמבערס ווילען ניט קומען, ניט האבענדיג קיין געגנענדען אינטערעס אין בלויז זארגען פאר די אימיגראנטען; די נייע מעמבערס ווידער, וועלכע האבען אזוי ענערגיש געפאדערט דאס אבשאפונג פון דעם פונקט פון סיק בענעפיט, קומען אויך ניט, אוים — גאט ווייס פיר וואס פאר איין אורזאכע. און דערווייל נעהט אונזער שווערע מיה צו גרונד

אמת טאקע, איהר זייט פאלקאם גערעכט, אז יעצט וואלטען בעדארפט זיין מעהר מעמבערס, מעהר לעבעדיגקייט, אבער צום גרויסען בעדויערן האט איהר אויך א טעות געהאט: מעמבערס זיינען טאקע צו געקומען, אבער וואו איז זייער לעבעדיגקייט? וואו איז זייער אינטערעס פאר דער גרויסער און נאבעלער אונטערנעהמונג?

איך ווענדע זיך דערום דורך אייער צייטונג ,דער איד' צו אלע אונזערע מעמבערס מיט א בקשה:

מי לד' אלי! ווער עס ווייס די הייליגע אויפגאבע, ווער עס פיהלט די גרויסע פפליכט, וואס מיר האבען, צו העלפען דעם אידישען אימיגראנט, דער זאל ניט האלטען זיך עס פאר גרינג, און ניט אבקומען מיט בלויז זיך פערשרייבען פאר א מעמבער, נור טאקע קומען צו יעדען מיטינג און פיליכט וועלען מיר קענען צוריקשטעלען אונזער פעראיין לויט דאס פאדערונג פונם טשארטער.

א. סעקטער, רעק. סעק.

***

ווערטהער הערר רעדאקטאר!

איהר וועט אזוי פריינדליך זיין מיר ערלויבען עטליכע ווערטער אין אייער צייטונג ,דער איד' וועגען דער היגער טהעאטער קאמפאני אין די ,קווינס' פרייטאג אבענד דעם 8טען נאוו. איז געשפיעלט געווארען א פיעסע מיט'ן נאמען ,די שטימע פון קבר' פון יעקב גארדין, מיט יעקב גארדינס בילד אויף'ן פאסטער. אזא אומרעמט איז דאך שוין בוודאי ניט פאסיג פאר שוישפיעלער: אוועק צושטעלען אפרעמדע פיעסא, דוכט זיך אז דאס איז זאלאטארעווסקי'ס א מאכעריקע און עקספלואטירען יעקב גארדינס נאמען און נאך אוועק-שטעלען זיין בילד כדי מענשען זאלען געהן זעהן. דאס איז נישט דאס ערשטע מאל: מיט עטליכע וואכען צוריק האט מען געשפיעלט ,די אייזערנע פרוי' און אויף'ן פאסטער געשטעלט אז דאס איז פערפאסט פון ז. ליבין. אבער דאס איז ניט וואהר, ליבין האט ניט קיין פיעסא מיט אזא נאמען! אבער קיינער האט זיי נישט אבגענטפערט קיינער האט אמויל נישט געעפנט אקעגען זיי.

מיט דער פיעסא ,די שטימע פון קבר' האבען זיי דאס 2טע מאל אזא אומרעכט געטהאן. מיינען דען די אקטיארען, אז יעקב גארדין'ס גייסט זאל אלס א שטימע פון קבר פראטעסטירען וואס מען עקספלואטירט אזוי געמיין זיין נאמען? ווען יעקב גארדין זאל געווען אויפשטעהן און זעהן וואס מען שפיעלט אין די ,קווינס' פאר זיינער א זאך, וואלט ער זיכער פאר בזיון נאכאמאל געשטארבען.

איך בעט אלזא אינם נאמען פון פראגרעסיווען פעראיין אין וויניפעג ניט צו פערשעהמען און טייער האלטען דעם אנדענק פון דעם גרויסען אידישען דראמאטורג און ניט עקספלואטירען זיין גרויסען נאמען צו יעדער שמאטע.

אינם נאמען פון פעראיין ס. סאול

פארטרעפליך גוט זיינען די א

העססען סיגארעטס

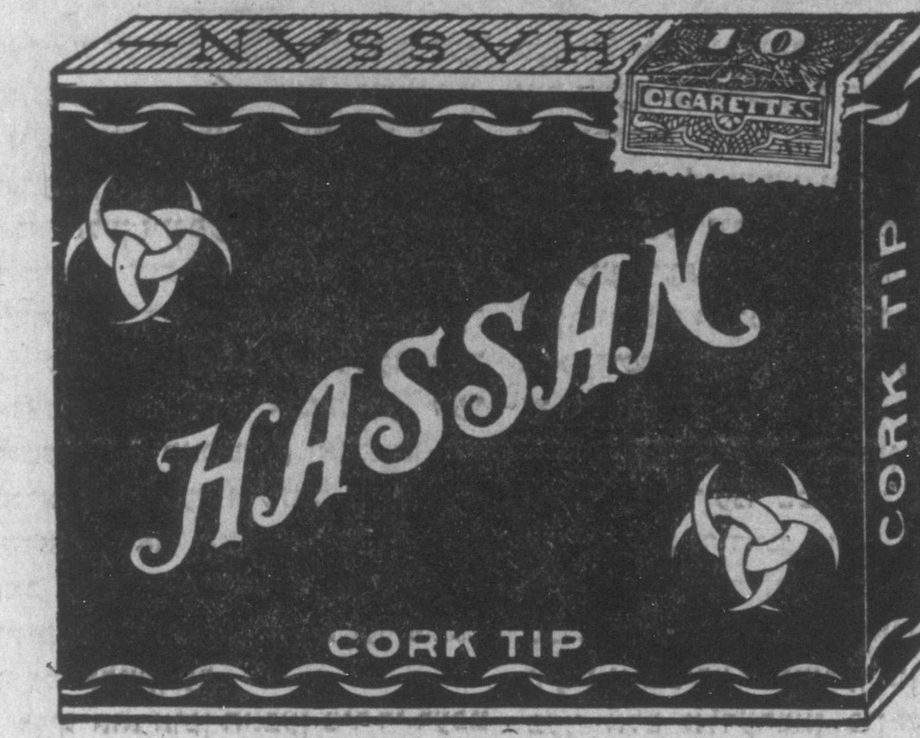

אריענטאלער סמוק

10 שטיק פאר 10 סענט.

א וואונדערליכע היילונג פון דער צוקער קראנקהייט.

א שיקאגא'ר גלח ווערט געהיילט אין 5 וואכען. איינע פון די וואונדערליכסטע זאכען האט די **סענאל** הייל מיטעל אויפגעטהאן אין שיקאגא. א גלח איז געווען א פערזארגער פון א גרויסען געמיינדע און האט געמוזט אויפגעבען זיין שטעלע איבער דער צוקער קראנקהייט. דער בריעף געשריבען צו אונז פון דעם גלח איז א גאלדענער בעוויז וואס די סענאל קען אויפטהאן:

ווערטהע הערען! איך קען אייך מעלדען, אז איך האב געליטען פון צוקער קראנקהייט פאר 4 און א האלב יאהר. איך בין אלע מאל שלעפעריג, מיעד און שרעקליך דורשטיג. הערענדיג וועגען סענאל הייל מיטעל האב איך באשלאסען דאס צו פרובען און מיט צופרידענהייט קען איך זאגען אז עס האט געווירקט. איך האב זיך אנגעהויבען פיהלען ווי א נייער מענש און יעצט בין איך אינגאנצען אויסגעהיילט.

דער בריעף האט דעם אונטערשריפט פון דעם גלח און דעם נאמען פון האספיטאל וואו ער איז געווען דער פערזארגער. מיט'ן בריעף איז אויך דא א צושריפט פון א בעוואוסטען שיקאגא'ר דאקטאר וואס זאגט פאלגענדעס: „איך האב געמאכט אן אונטערזוכונג און געפונען אז דער צוקער האט זיך פערקלענערט פון 4 און א האלב פראצענט ביז גאר ניט אין משך פון 5 וואכען. א קאפיע פון בריעף מיט'ן צושריפט פון דאקטאר וועט צוגעשיקט ווערען צו יעדען איינעם,

סענאל איז נעמאנופעקטשורט ביי די
Sanol Manufacturing Co. of Canada, Ltd.
977 Main Street, Winnipeg, Man.

צו קויפען ביי די הויפט דראגיסטען, אדער פון די מאנופעקטשורערס צו $1.50 פער באטעל. אגענטען: ... קעפמאן, 596 סעלקירק עווענ‍יו, די נוארק דראג סטאר, 256 דאפרין עווענ‍יו.

טרוקענע האלץ און קוילען

קענט איהר קויפען בילינ ביי (259

דזש. ה. מארגנשטערן.

542 סטעלא עוו. פהאן סט. דזש. 523

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין גיכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

א נייער בעזים קעהרט שעהן

און א נייער וואוד יארד גיט בעסערע און טרוקענע האלץ.

מר. ל. וועסיל

האט ערעפענט א נייעם

וואוד און קוילען יארד

אין קארנער מיין סט. און פלארא עווע.

פהאן סט. דזשאהן 933

גוטע האלץ

פערשפארט ארבייט. און גוטע האלץ קענט איהר נור קריגען ביי 123

A. D. Libman & Co.

1096 Main Street

Phone St. John 1311

זלמן זאסלאווסקי'ס בוטשער שאפ.

מיין בוטשער שאפ איז אין דעם זעלבען פלאץ וואו עס איז פריהער געווען די קאפעראטיווע בוטשער שאפ, קאר. דאפרין און ראבינסאן סט. דאס בעסטע פלייש פערקויף איך צו מעסיגע פרייזען. יעדער ווערט בעהאנדעלט אויף'ן בעסטען אופן. אלע ארדערס דעליווערט.

זלמן זאסלאווסקי.

37 פאוערס פהאן סט. דזשאהן 2190

לענאו.

ביי דער שוועל פון ווינטער.

שטום ארום און וויסט, אהן פארבען;
נור דער וואלד, די לופט דארט גלעט איהם,
טרייסט אין טרויער איהם און רעדט איהם...
— אך, ווי שעהן איז אזא שטארבען! —

דאס לעבען מאכט דא זיין נסיעה;
די צייט פון לעבען איז פערגאנגען,
די צייט פון ליעדער און געזאנגען...
עס רייסט דער וואלד נאך איהר זיך קריעה! —

די פויגלען פליהען און צולויפען;
מוטער נאקעט שטעהען בוימער,
נעסטען וויסטע, אהן א שומר...
די בלעטער פאלען גאנצע הויפען! —

עס קומט פון וואלד א שטילעס רוישען;
— און איך פיהל אין איהם דאס וועהען
פון די ווייטע טעג וואס נעהען...
פון אלטען לעבען זיך דאס טוישען! —

יעקב ניימארק.

מיינע עדות.

וויל מיין מזל מיך פערטראגען,
אין דער ווייטען, אין דער פרעמד.
און מיין ליעבסטע פאקט צונויף מיר,
אי א רעקעל, אי א העמד.
שווערע זאכען, זאגט מיין אוצר,
נעהמען מיט זיך קען מען נישט.

— — — — — — — — — — — — — —

טרעהרען קומען אין די אויגען,
און מיין ליעבסטע האלדזט מיך, קושט.

וואס זאגסטו, ליובע מיינע,
ווי זשע קען איך לאזען דא.
אט דעם לאמפ וואס פלעגט מיר לייכטען
אין אן אומעטיגער שעה?
און דאס טישעל, קרוין דו מיינע,
מוז איך אויך׳עט נעהמען מיט.
אט דאס טישעל, וואו געשריבען
כ׳האב מיט טרעהרען און מיט בלוט.
קענסט פערקויפען בעט און שפיגעל
און אפילו ס׳שענקעל אויך.
אויך דעם זיינער און דעם דיוואן,
אין אפילו ס׳בענקעל אויך.
נור דאס טישעל און דאס לעמפעל,
צום פערקויפען האסט קיין רעכט.
לאמפ און טישעל זיינען עדות
פון געפלאגטע שווערע נעכט!

אורי צבי גרינבערג.

שטיל איפגעהט א לבנה.

שטיל אויפגעהט א לבנה אין מזרח א בלייכע,
די שטערן אליין זיך אין הייכען פערצינדען.
העט הינטען אין מערב א פייעריל פלאטערט,
א זכר אויף שטראהלען וואס זיינען פערשווינדען...

אין ווינקלען די וואלקען פערבלאסטע שוין רוהען,
זיי טוליען צונאנד זיך ווי זילבערנע טויבען,
וואס זיינען פעהפלויגען אהערצו מיט שקיעה,
צו וועקען דאס רחמים אין הימלישע שויבען...

א בין שמשות׳דיג ווייכקייט טיעף לאשטשעט דיין זעעל,
דיר פענקט זיך, דיר נארט זיך אזוי נאך דער מאמען,
וואס וואלט דיך צורופען מיט שמייכעל, געטריישאפט.
‚נענוג שוין דאס בלאנקען, מיין קינד, אויף די ים׳ען׳...

פאליק בערגער.

* * *

ס׳האט אזוי זיך ווינען מיר געוואלט,
האסטו ס׳וויינען מיר פערוועהרט, מיין נאלד:
‚ניט פערגיס דיין פערל ריינע טרעהר
אין זייער בלאטיג פריידען מער׳...

ס׳האט אזוי זיך לאכען מיר געוואלט,
האסטו ס׳לאכען מיר פערוועהרט, מיין נאלד:
‚ניט צוקלינג דיין לאכען, זילבער ריין
אין זייער וויסטען בריל געוויין׳...

האב איך ניט געלאכט און ניט געוויינט —
מ׳האט מיך דאך אין מיטען מארק געשטיינט:
אלע, יונג און אלט און גרויס און קליין —
יעדער האט געווארפען מיר א שטיין...

- - Professional Column - -

דר. א. בערקאוויטש.

נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.

Dr. A. BERCOVICH

360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN

אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-29

453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN

אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8

האט געמופט אין 395 סעלקירק.

פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST

פיזישאן און סוירדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערווען און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 2 ביז 5 און פון 7 ביז 8. פהאן מיין 814

305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

דאקטאר בערמאן

ספעציאליסט אויף אויגען, אויערען, נאז, האלדז און גלעזער פיטען.

אפיס 222 סאמערסעט בלאק

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 און פון 1 ביז 4 אוהר טעגליך, אבענד ביי אפאינטמענטס.

פהאן מיין 7230 (2412

Dr. ADAM CLARKE

211 סאמערסעט בלאק, 294 פארטיידזש

אפיס פהאן מיין 4644. רעז. פט. רודזש 185

אפיס שטונדען: פון 2 ביז 5, פון 7.30 ביז 8.30

מענער שוואכקייטען און קינדער קראנקהייטען געהיילט. 87

דר. ס. ג. טהאמפסאן

ספעציאליסט אין מעדיקאל עלעקטריסיטי, עקס שטראהלען, וויברעסאר, מאסאזש. מיר האבען די מאדערנסטע אינסטיטושאן אין וועסטערן קענעדא. מיר היילען הויט, ווי אויך כראנישע קראנקהייטען, איהר פיהלט קיינמאל קיין וועהטאג ווען מיר קורירען אייך. יידי אסיסטענט. ליטעראטור געשיקט פריי ווען איהר פרעגט נאך אין

311 Enderton Blk, Portage & Hargrave.

122) Phone Main 2544

Miss F. WERIER

פראקטישע אקושארקע

דיפלאמירט און פראקטיצירט אין רוסלאנד.

661 Manitoba Ave. Phone St. John 2086

רייסט ניט די ציינער.

אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד

International Dental Parlors

עקספערט דענטיסטען און סוירזשענס.

אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.

547 סעלקירק עוועניו

פהאן סט. דזשאן 2447

Dr. T. G. Moxnes

דענטיסט

אהן שמערצען מעטהאדע.

אפיס שטונדען:

פון 9 ביז 12, פון 1 ביז 6 און פון 7 ביז 8.30.

1-2 620 מיין סט, קאר. לאגאן עוו. 87

Dr. Hackett

דענטיסט

מיילס בלאק, 1000 מיין סט., סוויט 1, אפסטעירז 123

ציהט ציינער אהן שמערצען, פרייזען מעסיגע.

Miss A. GOLDSMITH

333 Burrows Avenue

גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען

מעסיגע פרייזען. (52-29

דארפט איהר לייהען געלד?

פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו

ב. שעפס

דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפעג.

401 סעלקירק עוו. פהאן סט. דזש. 1490

Office: Bank of Toronto.

5224) Phone Garry 706.

ALFRED JACKSON

ליטאן נארדענס. און אינסייד סאבדיווישיאן. פאר איינצעלהייטען פרעגען אין

522 מיין סט. סוויט 3, פהאן גערי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד

קויפען, פערקויפען און בייטען. מיינע קאסטומער ווערען בעהאנדעלט אויף דעם ארענטליכסטען אופן. (5221

H. Leviten 619 McIntyre Block.

פינקעלשטיין און לעווינסאן

לאיערס און באריסטערס.

105 באן אקארד בלאק.

טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.

רעכטספערטהיידינער, אדוואקאט א. ז. וו.

925 מיין סטריט, וויניפעג.

אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY

נאטאריוס

נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשידענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס

222 פארטיידזש עוו. פהאן מיין 1288

Flanders and Macvicar

באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א.ז.וו.

אפיס 872 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאן 761

אינטערפרייטער ה. זאלצמאן, ב. ס. א.

D. Abramovich

ארכיטעקט

505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978

ד. אבראמאוויטש

בוק־קיפער

וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען

129) The Israelite, 796 Main St. Box 3

פריוואט בוק־קיפינג געלעגענט.

איין מאל אדער צוויי מאל א וואך אין אבענד. לעטערס שרייבען, טייפרייטינג זיך ווענדען שריפטליך

GORDON, 703 Main Street.

קאהן און מיעראוויטש

קאנטראקטארס און בילדערס.

מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א היים, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.

683 אלפרעד פהאן סט. דזש. 1926

ניט געכאפט!

איהר דארפט קויפען איין מאל פארני־טשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט (5223

M. WARHAFT

851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל פון דער נעווע. ענער פירמא ענגעל און אווענס

פראקטישער עלעקטרישאן

823 מיין סט. פהאן סט. דזשאן 1983

אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

The McKinley Transfer Co.

קאר. קינג און רופערט סט.

אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508

פיאנא מאווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס. (33-29

The Empress Laundry Co.

ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.

74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

בעסטע פלאמבינג, היטינג און עלעקטריק ווערט געמאכט נור ביי

ל. האלפעני

883 מיין סטריט

אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830

רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217

רעפּיירינג פינקטליך אטענדעט.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

אויב איהר ווילט האבען א גו־טען דיימאנד רינג און בילינ, אויב איהר ווילט האבען גוט געפיקסט אייער זיי־גער און בילינ, אויב איהר ווילט פיקסען אדער קויפען בילינ דזשועלערי, דאן קומט צו

י. טשופאק

820 1/2 מיין סט.

נייע אדער פיקסען

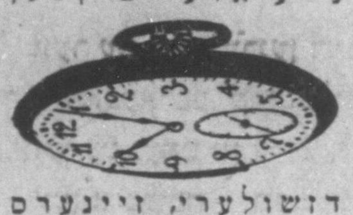

דזשועלערי, זייגערס

נ. טשערניאק

876 מיין סטריט.

פאר שאו קארדס

וואס ברענגען איין ביזנעס, ווענדעט זיך צו א

סלאון

האנד פיינטינג קארדס — ספעציעל.

2, קאנטינענטאל בלאק, 796 מיין סט.

פהאן סט. דזשאהן 186

שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

The Royal Candy Kitchen.

622 מיין סטריט פהאן גערי 71

דריי טהירען פון די סטארלאנד

ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדים, פרישע היימישע קענדים יעדען טאג. (52-28

איהר ווילט פאהרען ווי א פריץ?

דאן קויפט אייערע הארנעס ביי

דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.

נעהמט אן אלערהאנד רעפּעירינג.

כ׳האב אריינגעקראגען א גרויסען סטאק

ווינטער שיך

גוטע ווארע און בילינע פרייזען.

מ. גלאדסטאן, 905 מיין סטריט

שיך

אלטע און נייע שיך צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.

לעאן טרענגבאוז אין 883 מיין סט.

ל. סעגאל

סיין פיינטער

825 מיין סטריט

סיינס אין פערשידענע שפראכען, פיינטינג און דעקאריייטינג

א. פיינגוד׳ס

דעפארטמענט סטאר

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

וואהלפייפער, פיינט, גלאז, הארד־ווארע, סטאוום, היטערס און אויך בילדינג סופליים.

ארענטליכע בעהאנדלונג און דיא בילינסטע פרייזען.

פלאמבינג, היטינג, עלעקטריק

אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.

איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט

M. KOFFMAN

395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353

רעפּיירינג אטענדעט צו יעדער צייט. (28

— ל. ארליקאוו —

איז בערעכטיגט אנצונעהמען פרינטינג, אדווערטייזמענטס און קאלעקטען געלדער פאר דעם „איד".

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
216 Dufferin Avenue Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Nov. 21, 1912.

דער יושר פון דער קריסט־ליכער איירָאפּאַ.

ווער עס וויל לערנען דעם יושר פון דער אייראפעאישער דיפּלאמאטיע און די אייראפעאישע קריסטליכע מעכטע, דער קען דאס אמבעסטען טהאן יעצט, ווען עס געהט אן די שלאכט אויף די באלקאנען.

ווען א מלוכה — ווי בעוואוסט — שליסט א בונד מיט אירגענד וועלכער אנדער מלוכה, דאס אין צייט פון מלחמה דארפען זיי שטיצען איינע די אנדערע, רעכענט מען זיך אין אייראפא מיט אזא מלוכה אלס א צווייענדיגער מאכט, ד. ה. ווען למשל א מלוכה זאל ערקלעהרען קריעג רוסלאנד, מוז זיך יענע מלוכה פערמעסטען ניט נור געגען רוסלאנד אליין, נור אויך געגען יענע רעגיערונגען וואס שטעהען אין פערבינדונג מיט רוסלאנד, נעמליך מיט פראנקרייך און ענגלאנד.

טערקיי האט געהאט אזעלכע פערבאנדען — ווי עס שטעלט זיך יעצט ארויס — כמעט א האלבען טוץ. טערקיי האט, מיט רעכט, באלד ווי די באלקאנישע מלוכות האבען ערקלערט קריעג, זיך געווענדעט צו די מעכטע, וואס שטעהען מיט איהר אין פערבינדונג אז זיי זאלען האלטען זייער אבמאך. אבער די קריסטליכע ציוויליזירטע מעכטע האבען אפילו ניט געענטפערט אויף דיזע גערעכטע פאדערונגען.

חוץ דעם האבען פיעלע גרויסע מעכטע, באלד ווי די קריעג האט זיך אנגעפאנגען, ערקלעהרט, אז זיי וועלען ניט דערלאזען דאס די באלקאנישע מלוכה׳לעך זאלען צונעהמען טערקישע געגענדען. יעצט ווען די באלקאנישע מדינות האבען געהאט איין זיעג נאכ׳ן צווייטען איבער טערקיי און די טערקישע רעגיערונג האט, ניט ווילענדיג, געמוזט אפעלירען צום יושר פון אייראפא, צום יושר פון די אייראפעאיש קריסטליכע לענדער, אז זיי זאלען האלטען וואָרט, זיי זאלען ניט דערלאזען אז די קליינע מלוכה׳לעך זאלען אוועקנעהמען טעריטאריע ביי טערקיי — דערויף האט קיין אייראפעאישע מאכט ביז היינט זיך ניט אבגערופען...

אזוי קוקט אויס דער אייראפעאישער יושר פון די אייראפעאישע קריסטליכע מלוכות.

עס איז שוין אפילו קיין סוד ניט, דאס בעת עס געהט אין איינשלינגען א מלוכה, אין דערשטיקען א פאלק, איז מען ניט בודק זעהר שטארק צי איז דאס פאלק, די מלוכה, א קריסטליכע, צי ניט. אום צו שטילען די בלוט דורשטיגקייט, דעם אפעטיט צו פרעמדעס, מאכט ניט אויס, אויב דאס זיינען איינגענע ברידער, גלויבענס גענאסען, צלם׳דיגע, אדער ניט. דאך אבער האט נאך ביז היינט ניט פאסירט אז איין קריסטליך לאנד זאל ניט האלטען איהר פאליטישען אבמאך, ווי דאס האט פאסירט אצינד מיט טערקיי.

דאס קריסטליכע אייראפא שטעהט יעצט פערדאמט גלייכגילטיג און קוקט זיך צו מיט נייגירדע ווי די בולגארען און די אנדערע מלוכות רעכענען זיך יעצט מיט טערקיי.

עס איז שווער צו זאגען מיט וואס די קריעג וועט זיך ענדיגען. ווייס מען שוין אבער אז טערקיי איז געפאלען. איהר ארמעע ליעגט א צושאסענע אויף די שלאכטפעלדער. דער גלאנץ און שטאלץ פון טערקיי איז צוטראטען און איינגע גרויס מעכטע רעכענען שוין די מלחמה אויף די באלקאנען אזוי גוט ווי געענדיגט.

דאס איינציגע מיט וואס מען אינטערעסירט זיך אצינד יא אין די אייראפעאישע קאבינעטען איז ווי איינצוטהיילען זיך מיט טערקיי. פיעבערהאפטע בעראטהונגען קומען פאר צווישען די מיניסטארען און מען איז זיך שטארק מתוכח וועגען דער לאגע אויף׳ן אריענט און ווי זאל גרויס זיין די לאפע וואס זיי וועלען דארטען אוועקלעגען. די אייראפעאישע מעכטע, וועלכע שטעהען יעצט צו טאג צוטהיילט אויף צוויי לאגערען: אין איין לאגער דער דריי־בונד פון ענגלאנד, רוסלאנד און פראנקרייך; דער צווייטער — דייטשלאנד, איטאליען און עסטרייך — ווארפען זיך יעצט איבער מיט קייבעלס פון בלויז איין אינהאלט: אונזער צוקונפט אין טערקיי.

און טערקיי זעלבסט פיהלט שוין אויך די קבר קעלט. א פערגליווערונג, א פראסט האט ארומגעצוימט דאס גאנצע לאנד. עס העלפען ניט און וועלען העלפען קיין איפרופען, קיין אפּיעלען פון דער מחמד׳אנישער קירכע, עס וועלען ניט העלפען די פאטריאטישע און רעליגיעזע פייערען מיט וועלכע מען דענקט אנטערצואווארימען דאס טערקישע מיליטער.

הונגעריג, אויסגעמאטערט און פערצווייפעלט איז דער טערקישער סאלדאט. ווי א שאף צו דער שחיטה, ווערט דאס מיליטער אויף דעם שלאכטפעלד געפיהרט, גלייכגילטיג און אפשר ווי א גוסס אין זיינע שרעקליכסטע מינוטען פון מאטערניש, ערווארטעט ער דעם טויט, זיין איינציגען אויסלעזער.

יא, טערקיי איז מעהר אדער ווייניגער טויט, איהרע אנשטרענגונגען זיינען די לעצטע אין דערום אזעלכע מורא׳דיג פערצווייפעלטע; עס פיהלט זיך אז דאס זיינען גסיסה צאפּלענדיגע אנשטרענגונגען און עס איז קיין ספק אז זיי וועלען ניט גרייכען דעם ציעל פון רעטען די טערקישע מלוכה פון צוטרעטונג, פון בעזיעגונג און אפשר אויך פון פערטריבען ווערען צוריק קיין אזיען.

און דער וואס וויל לערנען דעם יושר פון דאס אייראפעאישע קריסטענטהום, קען דאס אמבעסטען טהאן יעצט בעת מען זעהט צו די האנדלונג פון די קריסטליכע מעכטע און זייער פאלשעס דיפלאמאטישעס שטיל שווייגען צו דעם אונרעכט וואס ווערט בעגאנגען יעצט צו טערקיי.

א. פ.

דאָס פּאָליטישע וועלטיל אין קענעדא.

די לופט איז פול מיט פאליטישע שמועסען, איינגע זאגען נביאות אז עס איז מעגליך אז מיר זאלען האבען א דזשענעראל עלעקשאן גאר אין גיכען. צי דאס איז ריכטיג, צי ניט, אלענפאלס איז אינטערעסאנט צו אנאליזירען דעם יעצטיגען פאליטישען צושטאנד; די בארדען רעגיערונג פיהלט זיך זעהר ניט בעקוועם אין בעצוג צו דער נייווי פראגע: די ענגליש שפרעכענדע קאנסערוואטיווען זיינען מיט דער מיינונג, אז מען מוז בייטשטייערען צו דער ענגלישער נייווי, ביי זיי איז ניט וויכטיג צי די בייטשטייערונג וועט זיין אין דער פארמע פון געלד, אדער שיפען, אפי נור מען זאל בייטשטייערען. די קענעדישע פראנצויזען פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי זיינען אבער ביי דער מיינונג, אז איידער די רעגיערונג מאכט אזא שריט, מוז זי זיך פריהער פון אלעם אנפרעגען ביים פאלק.

מר. בארדען אליין קען אפיציעל ניט אנאנסירען זיין בייטשטייערונגס פאליסי אהן דער צושטימונג פון מר. מאנק, פעלעטשיער און נאנטעל (דריי פראנצויזישע פארשטעהער אין זיין קאבינעט). איין קאבינעט מיניסטער (מר. מאנק) האט שוין רעזיגנירט און יעצט זוכט מען איינעם אויף מר. מאנק׳ס ארט וואס זאל ניט פרעגען קיין קשיות און טהאן וואס מען הייסט איהם...

ווי עס איז אלזא צו זעהן איז די לאגע ווייט ניט קיין גלענצענדע אין דאס איז דער שווערסטער פונקט פאר מר. בארדען. אויב ער קען ניט קריגען די צושטימונג פון די פראנצויזישע קאבינעט מיניסטארען, וועט ער אפשר מוזען בעטען דעם גאווערנאר דזשענעראל, ער זאל אויפלעזען דעם פארלאמענט און בעשטימען נייע וואהלען, ווייל מר. בארדען קען קיינמאל ניט ארבייטען מיט סוקסעס אהן דער פולער צושטימונג פון דער „פראנצויזיש קענעדיאן סעקציע".

עס איז מעגליך אז דער קריזיס וועט פערצויגען ווערען ביז נעקסטען יאנואר אדער פעברואר. עס איז אבער אויך מעגליך אז דער קריזיס זאל זיך אנהויבען אנפאנג דעצעמבער, אדער גלייך ווען דער פארלאמענט וועט זיך עפנען.

אזוי ניך ווי דער קריזיס וועט אויסברעכען, קען מען זיך ריכטען אויף דאס פאלגענדע: מר. מאנק און זיינע וועהלער און פארטיי גענאסען וועלען פאדערען אז די פראגע זאל איבערגעגעבען ווערען צום פאלק. די דעבאטע און דער סכסוך וועט זיך פאנאנדערפלאקערען, מען וועט פארלעזען פערשיעדענע רעזאלוציעס, אמענדמענטס און צו קיין טאלק וועט מען ערשט ניט קומען. און דאמאלסט וועט מר. בארדען ערשט זיין געצוואונגען אויפצולעזען דעם פארלאמענט און אפעלירען צום פאלק גוטצוהייסען זיין פאליסי.

* * *

לאמיר זיך פארשטעלען אז דער גאווערנאר דזשענעראל וועט האבען גענוג אורזאכען און געבען זיין צושטימונג אויפלעזען דעם פארלאמענט. און וואס דאן? וואס וועלען די ליבעראלען טהאן? עס קען זיין אז די ליבעראלען וועלען אפשר מרוצה ווערען אז מען זאל עטוואס בייטשטייערען צו דער ענגלישער נייווי, נור מיט דער בעדינגונג אז מען זאל שאפען אן איינענע קענעדער נייווי, ווי לאריער האט שוין געהאט פארגעלעגט אין יאהר 1910. דאמאלסט וועלען זיי, די ליבעראלען, מוזען ארבייטען צוזאמען מיט די קוויבעקער נאציאנאליסטען, וועלכע זיינען געגען סיי אן איינענע נייווי, ווי גלייך געגען בייטשטייערען צו דער ענגלישער נייווי. ווי אזוי אבער וועלען די ליבעראלען קענען ארבייטען הארמאניש מיט זייערע שונאים נאציאנאליסטען? זיי, די נאציאנאליסטען, האבען דאך גאר ערשט ניט לאנג אזוי ביטער געקעמפפט געגען די ליבעראלען. דאך איז אלעס מעגליך. עס קען זיין אז די ליבעראלען מיט די נאציאנאליסטען וועלען געפינען איין פונקט וואו זיי קענען זיך פעראייניגען און ארבייטען צוזאמען געגען דער קאנסערוואטיווער פארטיי, פונקט ווי די נאציאנאליסטען מיט די קאנסערוואטיווען האבען צוזאמען געארבייט געגען דער ליבעראלער פארטיי אין די לעצטע עלעקשאנס.

אויף די איבענדערמאהנטע פעראייניגונג וואלט ניט זיין זעהר בעקוועם פאר די ליבעראלען, וואלט דאס אבער פאר די קאנסערוואטיווען געווען פיעל ערגער. מיט זיין אפיעל צום פאלק אהן דער צושטימונג פון זיינע פראנצויזישע קאבינעט מיניסטארען, מעג זיך מר. בארדען ריכטען צו פערליערען 20 און אפשר 28 סיטס אין קוויבעק און א 3-4 אין אנטעריא. געווינען קען ער אפשר א 10 סיטס אין די מעריטיים פראווינצען. עס איז א גרויסע פראגע אויב ער וועט עפּעס געווינען אין דער וועסט. עס איז גיכער מעגליך אז ער זאל פערליערען א 10 סיטס אין אנטעריא. דאס וועט הייסען אז ער וועט בלייבען ביי א מעהרהייט פון 10. ווי זשע קען אבער א רעגיערונג ארבייטען מיט אזא קליינער מעהרהייט?

מען דארף אויך געדענקען אז עס איז יעצט א סברא דאס די קענעדער מאנופעקטשורערס וועלען שוין אזוי ביטער ניט קעמפפען געגען לאריער׳ען ווי זיי האבען דאס געטהאן מיט א יאהר צוריק. זיי, די מאנופעקטשורערס, זיינען ניט זעהר בעגייסטערט פאר א הויכען טאריף, ווייל זיי אנערקענען אז ביי דעם יעצטיגען מצב פון לאנד, וואלט א הויכער טאריף געווען א זעלבסטמארד פאר קענעדא. די צעמענט מאנופעקטשורערס זיינען שרעקליך ברוגז אויף דער רעגיערונג פאר איהר בעהאנדלען די פראגע פון דער צעמענט דיוטי. פיעלע מאנופעקטשורערס; ליבעראלען, וואלטען יעצט, אז די רעסיפּראסיטי אישו איז שוין טיעף בעגראבען, צוריקגעקעהרט זיך צו דער ליבעראלער פארטיי. דאס זעלבע קען אויך געזאגט ווערען וועגען די פינאנסירען. נעהמענדיג דאס אלעס אין אנבעטראכט, קענען מיר זאגען אז די ליבעראלע פארטיי מעג זיך געוויס ריכטען אין די קומענדע עלעקשאנס, צו האבען שטיצע פון דער געלד מאכט. מעגליך אז דאס איז נור א סברא. פונדעסטוועגען קען מען זעהן אז די ליבעראלען גרייטען זיך גאר אין גיכען צו האבען אן עלעקשאן. אלע ליבעראלע ארגאניזאציאנען איבער׳ן גאנצען לאנד קלויבען צוזאמען אלע זייערע קרעפטען. סיר ווילפריד לאריער אליין פאהרט ארום איבער׳ן לאנד און גלייכט אויס אלע אלטע פאליטישע חשבונות, ער בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען די ברוגז׳ע. זיין ענטהוזיאזמוס איז אונבעשרייבליך און מיט זיכערהייט זאגט ער אז די ליבעראלע פארטיי וועט גאר אין גיכען צוריק קריגען די מאכט.

די קאנסערוואטיווען ווידער זיינען שטיל, כמעט ווי שטום. מר. בארדען שווייגט און זיינע נאכפאלגער וואגען ניט צו ריידען, ווייל זיי פיהלען און ווייסען גוט אז די קלענסטע ארגאניזאציאנס ארבייט מצד דער קאנסערוואטיווער פארטיי וואלט געהייסען אז סיר ווילפריד לאריער׳ס נביאות וועגען א נאהענטען עלעקשאן איז ריכטיג.

טשאריטי ביורא.

אויף א מיטינג פון דער מארקעט לייסענס ענד רעליעף קאמיטע איז בעשלאסען געווארען צו רעקאמענדירען דעם סיטי קאנסיל צו בעשטימען א טשאריטי ביורא. די קאמיטע, אונטער׳ן איינפלוס פון לייסענס אינספעקטאר קערר, וועלכער האט ערלערנט דיזע פראגע אין די סטייטס, לעגט פאר אז די טשאריטי ביורא זאל בעשטעהן פון 7 בעוואוסטע פערזאנען, איינער פון וועלכע זאל זיין דער טשערמאן פון דער מארקעט און רעליעף קאמיטע.

אלים גבר.

צווישען אונז ריידענדיג.

(א פעליטאן אויף ר׳ ברוך׳לס שטיינער).

איך ווייס ניט ווי איהר, נור איך האב זיך שטארק דערשראקען מיט עטליכע וואכען צוריק, הערענדיג אז דאקטוירים האבען זיך געשלאגען און איינער האט דעם צווייטען אויסגעזעצט די ציינער.

ציין איז אין אלגעמיין אן ארטיקעל וואס איז זעהר יקרות אין אמעריקא און שטעהט העכער אפשר פון אזא עדעלען ארטיקעל ווי שכל. זאל למשל ביי איינעם פון אונזערע וויניפעגער כלל טהוער, שרייבארעס, אדער אפילו ביי א געוועהנליכען בשר ודם, זיך אבנוצען דער קאפ, וועט ער איהם ארומוויקלען מיט א קאמפרעס, מיט א שטיקעל וואטע, מיט א באנדאזש וכדומה אזעלכע בילינע ארטיקלען. זאל זיך אבער א צאהן אבנוצען, לויפט איהר באלד — ווי גאט איז אייך ליעב, פערכאפט וואס פריהער! — צו׳ן א דענטיסט און ער געהט ארום ארום׳ן צאהן אזוי דעליקאט, אזוי עדעל, אזוי וויפעריש „לאסקאטעלנע", אז אייך הויבט אן נודיען. און ערשט נאך א פאר וואכען אזא באפרען זיך מיט דעם אבגענוצטען קייער, וויקעלט ער איהם אייך ארום מיט א נאלדענעם באנדאזש.

איהר, אז איהר זייט א דזשענטעלמען, און זיין מוזט איהר עס, בעצאהלט איהר דאן, ווי דער סדר העולם איז, פאר גאלד מיט גאלד.

חוץ לזה זיינען ציינער בכלל זעהר וויכטיג און נוצליך. דעם ערשטען בעוויז דערויף, האט איהר דאס, וואס ציינער למשל האט יעדער מענש אזש צוויי און דרייסיג און בלויז איין קאפ; צווייטענס, איז באם ס׳וועט זיך אייך, אל יפתח אדם פה לשטן, אויסברעכען א צאהן, וועט איהר עס בעמערקען און אייך וועט ניט ארען אויב אימיצער וועט אייך דערויף אויפמערקזאם מאכען. זאל שוין אבער אימיצער אייך זאגען אז אייך פעהלט א קליין ביסעלע שכל, זייט איהר גרייט יענעם דורס צו זיין. ציינער ווידער זיינען נויטיג פאר די הינט וואס בילען קעגען דער לבנה, אום זיי זאלען האבען מיט וואס צו קריצען. די זעלבע מוזען האבען ציינער אויף צו בייסען די פינגער ווען מען איגנארירט זיי. ציינער זיינען גוט צו עסען, אהן וואס מען וואלט א טאג ניט אויסגעקומען, ווערענד אהן שכל קען מען אויך פרעסען.

מיט איין ווארט: ציינער זיינען ציינער! מיט קיין ציינער זאלט איהר זיך ניט שפיעלען.

און ווען פלוצים דרינגען שטעהט איהר אויף אין א פינסטערען און סארען פריהמארגען, איהר נימט א כאפ א בלאט צייטונג און דערזעהט אז דאקטוירים זעצען זיך די ציינער — זאגט, אדרבה, צי וואלט איהר ניט געווארען מרה שחורה׳דיג, ווי אייער ווייבעל בעת איהר גיט איהר צו פערשטעהן אז די יעצטיגע צייטען זיינען ניט אזוי פויגעלדיג און זי וועט זיך מוזען בעגעהן אהן א פויגעלדיגער העט.

און בכלל האב איך עפעס ניט ליעב אז דאקטוירים שלאגען זיך.

ווערטה איז אפילו אפטמאל ווערטה א דאקטאר מען זאל איהם דורכקלאפען די ביינער.

מיינער א בעקאנטער, וועלכער האט דוקא נאך אן עלעקשאן, אויף א מאדנעם אופן אריינגעקראגען פון א פאליטישען א פאר דאלאר, דערצעהלט מיר אנומעלטען אזא מעשה:

איך האב א שווינער, האב איך. א שווינער ווי אלע שווינערס, וואס וואלטען געווען געמענט דערטרונקען ווערען מיט דער שיף און מיט׳ן קאפיטאן אפילו, איידער זי איז אנגעקומען קיין וויניפעג.

בעת זי איז אנגעקומען, האב איך זי ניט געוואלט אראבנעהמען, אט ווי רוד וועלט האט ניט געוואלט שטארבען פון דעם שאס, ווי טעפט האט ניט געוואלט

דעפיטעט ווערן. איז דאך אבער ווינ-פעג א מדינת סדום, דארף זיך דא פע-וואלגערן אן אימיגריישאן סאסייעטי. איהר פערשטעהט א מעשה: אין מאנ-טרעאל, אין טאראנטא וכדומה זיינען אזעלכע סאסייעטים ניטא און ווינ־פעג האט יא אזא חברה. נו, איז עס ניט ערגער פון סדום?

מילא, די סאסייעטי האט מיך פלו-צים אויסגעזוכט אונטער דר'ערד און ברענגט מיר אריין אום סאמע פרייטאג צו נאכטס מיין שווינער און פונקט דאן ווען איך האב פערסמוקט א פרי-שען „האוואנא" סיגאר וואס מיר איז פערבליבען פון די פאר א יאהרינע עלעקשאנס.

איך האב דערזעהן די מתנה, האט מיר אנגעהויבען פינסטערען אין די אויגען, כ'האב געמיינט איך שטארב אוועק פאר עגמת נפש.

— רוצחים, גזלנים, אין פאטער'ס מאמען אריין, ווער האט אייך געבעטען? ניכאי וואלט מען זי געוועזן צוריק געשיקט צו אלדע טייוואלים!

לאכען זיי. — „ליעב אייך מיט אייער נאסט! און מיר לאדען אייך צו ווערען בײ אונז א מעמבער".

— מארגען — זאג איך זיי — מיט א זאק וועט איהר קומען, וועל איך איהם אייך אנפילען מיט מעמבערס. א מעמבער זאל איך בײ זיי זיין, אזעלכע מזיקים!

בקיצור איך האלט זיך מיט'ן פעקיל אזוי לאנג, אזוי ברייט, ביז ס'קומט אן דער ליעבער אסיען. נעהם איך מסתם מיין שווינער, שלעפ זי אוועק אויף סעלקירק עווענױ אויף קארנער מעקגרעגאר און הייס איהר ווארטען אויף א קאר און שטעהן — זאג איך איהר אן — זאל זי דא וואו ס'זעצט דער געשמאקער ריח ניחוח פון די סיוערס שטאכעטלעך. שטעהט זי מסתם אזוי לאנג ביז זי פאלט אנידער ווי א פלאכטע.

נו — טראכט איך — א דאנק דיר, ליעבער פאטער אין הימעל, וואס דו שטראפסט דעם מענשען מיט איין האנד און מיט דער אנדערער בענשסטו איהם.

הקיצור, איך שלעפ אהיים די שווינער מיט א גדולה.

— חייקעניו — פאל איך אריין צו מיין ווייב מיט א גדולה — דאנקען גאט פטור געווארען.

— וואס, ווער, פון וועמען? — פרעגט מיך מיין חייקע אין איין אטהעם.

— די מאמע — זאג איך — איז נפטר געווארען.

— די מאמע? א צרה, א וועהטאג איז מיר! לויף צו'ן א דאקטאר, ווארום איך גראבעל דיר אויס די אויגען.

לויף איך דאך כ״ת צו'ן א דאקטאר און גיב איהם צו פערשטעהן אזוי און אזוי. א שווינער, אוועקגעפאלען, ס'גיט אזוי די מעשה... פינטעלט ער מיט די אויגען, דער „יאקטאר", און קוקט מיך אן ווי א קאלב א קוה. מיין איך דאך אז ער פערשטעהט א געשעפט, קומט ער אריין אין הויז און ווארפט זיך ארויף אויף דער שווינער, דרעהט זי, רייבט זי, מארדעוועט זי, גיט איהר פערשידענע געשמעקעכטס, בקיצור, אזוי לאנג, אזוי ברייט, זי האט געעפענט די אויגען.

נו, זייען די דאקטוירים ניט ווערטה מען זאל זיי אמאל דורכקלאפען?

אבער ווען צוויי דאקטוירים זעצען זיך אויס די ציינער גלאט אזוי זיך, מעשה נוט ברודערשאפט, איז עס נאך צו דערליידען. ווי זאגט איהר: גויים זאלען זיך שלאגען און אידען זאלען ניט האבען אויף וואס צו קלאגען. (מערקט אייך, ס'גראמט זיך!). ווי זשע אבער איז דער דין, אז שלאגען שלאגט א גוי'אישער דאקטאר, ווי אין פסוק שטעהט: והידים ידי עשיו און דער אידישער דאקטאר שרייט אפילו קיין גוואלד ניט? הא, אזא מעשה פערדריסט שוין טאקע. ווייל ממה נפשך, ביסטו א דאקטאר אין אמעריקא, דארפסטו דאך פריהער פון אלעס זיך קענען פייטען. דאס איז דאך די ערשטע לעקציאן וואס מען קריגט אין אוניווערזיטעט (פרעגט אינמיסטען אין טאראנטא). היינט באס שלאגען קענסטו זיך ניט און שרייען גוואלד האסטו קיין כח ניט, טא וואס זשע פאר א דאקטאר ביסטו?

און דא בין איך געווארען מרה שחורה'דיג:

טאטע אין הימעל — האב איך אנגעהויבען צו צענערען — ווי בין איך בעוואהרענט אז דר. קאליטשמאן איז גערעכט מיט זיין טענה אז די היגע אידישע דאקטוירים, זיינען פאכלייט. מילא איינער וואס קען זיך ניט פייטען — ווייס איך שוין אז ער איז קיין דאקטאר ניט. אלא ניט, ווארום האט ער ניט געשלאגען צוריק? נו און ווען, און אויף וואס פאר אן אופן וועל איך זיך עס קענען איבערציינגען מכח די איבעריגע?

* * *

רבותי, איהר דארפט א דאקטאר? פרעגט ניט בײ איהם אויף קיין דיפלאם, פרעגט ניט בײ איהם אויף קיין מעדיצינישער לעהרע! טהוט איהם בלויז א טאפ בײ די מוסקולען. קען ער געבען א מתנת יד, קען ער אויסזעצען ציינער איז ער מסתם א גוטער באנדער. מעגט מיין איך א גוטער דאקטער!

מ. פרידמאן.

דער איינדרוק פון פיעסען

אין טהעאטער קונסט איז וויכטיג ניט נאר די פיעסען וואס ווערען אויפגעפיהרט, נאר אויך ווי אזוי די פיעסען ווערען אויפגעפיהרט אויף דער ביהנע און געשפיעלט פון די אקטיארען.

עס טרעפט ניט זעלטען, אז א שונד פיעסע קען ווערען אינטערעסאנט ניט מחמת איהר אינהאלט, נאר דורך דעם פעהיגקייטען פון די אקטיארען ארויסצוברענגען די כאראקטערע. עס טרעפט אויך פערקעהרט, אז א גוטע און ערנסטע פיעסע ווערט פערדארבען דורך אונפעהיגע און אונקאפעטענטע שױשפילער.

די ערשטע וויכטיגע בעדינגונג אין טהעאטער, איז די אילוזיאן, ד. ה. דער איינדרוק פון דעם צושויער, דאס ער זעהט, דאס בילד ניט אין טהעאטער, ניט אלס שפיעל, נאר אין אמת'ן לעבען אלס א ווירקליכקייט, אלס א פאקט.

מיינע א לאנדס פרוי, א קליינשטעטלדיגע אידענע פון'ם אלטען דור, איז אמאל געקומען פון א טהעאטער, וועלכען זי האט בעזוכט דאס ערשטע מאל אויף איהר לעבען. איך האב זי געפרעגט, ווי עס געפעהלט איהר דאס טהעאטער, האט זי מיר געענטפערט בזה הלשון:

„ווייס איך וואס, מישטיינס געזאגט, אויף וואס מען פטר'ט דאסגעלד... אמעריקא!... טריאטער!... איהר הערט, האט זי פארטגעזעצט, וואס פאר א נייעס זיי האבען געשפיעלט! איך האב דאך אליין געזעהן אזא אונגליק מיט מיינע אויגען. בײ אונז אין דער היים, אין קאלענקאוויטש! עט אייער טריאטער."

נאך א קורצע פויזע האט זי ווידער געזאגט:

„נאר דער פאר האב איך אבער געוויינט, ממש ווי א קליין קינד; און וואס עפעס איך, אלע האבען פלגי מים געגאסען."

— וואס-זשע האט איהר געוויינט? האב איך איהר געפרעגט.

„איך האב געוויינט, חא־חא", האט זי מיט א געלעכטער געענטפערט, „איך שעהם זיך צו זאגען, איך האב זיך פערגעסען, אז איך זיץ אין טהעאטער און האב געמיינט, אז איך בין אין קאלענקאוויטש, בײ חנה באשען, דער מילנערין אין שטוב."

דיזער בײשפיעל פון מיין לאנדס פרוי, איז דער בעסטער טייטש פון דער אילוזיאן פון טהעאטער.

מיין לאנדס־פרוי, וועלכע האט מסתמא שעקספיער'ן ניט געלעזען, און האט ניט געזעהען זאגאר וואס עס האט זיך געשפיעלט אין איהר קליין שטעדטעל אין א באלגאן בשעת'ן יריד, אויסער סיידען די פורים־שפיעלער צו דער סעודה, בײ איהר נאטירליך, איז די זאך טאקע אויסגעקומען „פריקרע": סטייטש, וואס פאר א נייעס? זי האט דאך געזעהען אין קאלענקאווע אזא טראגעדיע, אדער אויף איהר לשון „אומגליק," אבער כאטש זי איז געווען ניט צופריעדען, האט דאך די פיעסע געווירקט אויף איהר הארצען. ווייל זי האט געמיינט, אז דאס איז אויף אן אמת.

דער סוד פון דער קונסט ליעגט טאקע אין דעם וואס זי ווירקט פערפיהרעריש אויף'ן צושויער מיט איהר נאטירליכקייט און לעבענסטרייהייט, זי ווארפט אריין דעם צושויער, אויב מען קען זיך אזוי אויסדריקען, אין א חלום פון ווירקליכקייט — א חלום, וועלכער איז א לייכטע און א שעהנע קאפירונג פון אויסערליכע לאגישע האנדלונגען, אין איינקלאנג מיט די אינעווייניגסטע שטימונגען און געפיהלען פון די מענשען וואס ווערען פארגעשטעלט.

אבער, ווי די איללוזיאן צו ערייכען, מוז, ווי געזאגט, ניט נור די פיעסע זיין א גוטע, נאר די אקטיארען מוזען אויך גוט שפיעלען זייערע ראלען. זיי מוזען ריידען ווי מענשען, מיט א מענשליכען קול, געהן ווי מענשען, מיט מענשליכע בעוועגונגען און האנדלען ווי מענשען, וועמענס כאראקטערע זיי דארפען ארויסברייננען.

עקעלהאפט זיינען די יענע מאמענטען אין א פארשטעלונג ווען אן אקטיאר בעמיהט זיך אויסצונעהמען בײ דער „גאליארקע" שרייענדיג מיט א הויכען קול, דעקלאמירענדיג מיט א פייערליכער שטימע. דאן ווען אין אמת'ן פאדערען זיך נאר „פליינע דבורים" ווארפענדיג און שליידערענדיג זיך, דארט וואו אין אמת'ן פאדערט זיך נאר געלאסענהייט, רוהיגקייט און איינגעהאלטענקייט.

דיזער סארט דעקלאמאציאן און באמבאסטישער שפיעלען קען מאכען אפשר א רושם אויף איינגע „פאטריאטען", וועלכע האבען א גאנץ קליינעם בעגריף פון דער וויכטיגקייט פון דער איללוזיאן און נאטירליכע נאכקאפירונג אין א פיעסע. אבער פאר ערנסטע צושויער איז דאס ניט מעהר ווי פורים־שפיעל, פאיאצישע „קונץ", אנשטאט דראמאטישע קונסט.

עקעלהאפט זיינען אויך יענע מאמענטען אין א פארשטעלונג, ווען אויף דער ביהנע ברויזט און שטורמט, קראכט און קנאלט, דונערט און בליצט, ווען דאס אלץ ווער געמאכט מיט דעם ביליגען קליינליכען צוועק, אום צו מאכען אן־עפעקט אויף'ן פובליקום און האלטען אנגעצויגען, אדער ווען מיט א עהנליך ביליגען צוועק ווערען אריינגעשמוגעלט אין דער פיעסע טאנגס און טענץ, כדי צופריעדען שטעלען א געוויסען סארט טהעאטער־געהער.

אזעלכע עפעקטען און „אטרעקשאנס" פערדארבען מעהרסטענטיילס אויך דאס גוטע, וואס איז דא אין דער פיעסע.

די ביהנע וועלכע דארף ריכטיג פארשטעלען דאס פלאץ פון די האנדלונגען און וואו די אקטען, ווי קורץ זיי זאלען ניט זיין, דארפען מאכען דעם איינדרוק פון גאנצע וואכען, מאנאטען און זאגאר יאהרען פון דעם מענשענס לעבען, לויט דעם אינהאלט פון דער פיעסע. — דיזע ביהנע ווערט דורך אזעלכע ביליגע שטיק פערוואנדעלט אין א פלאץ וואו עס שפיעלען זיך אב ניסים ונפלאות, גאנץ ווייט פון לעבען און פון דער ווירקליכקייט.

אונזער אויפמערקזאמקייט אין טהעאטער דארף צוגעצויגען און פערשלונגען ווערען ניט דורך איבערטריבענע און שרייענדע עפעקטען, דורך בלישצענדע דעקאראציאנען, דורך קופלעטען און טענץ, נאר דורך דער נאטירליכער און לעבענסטרייער אילוזיאן, וועלכע איז די איינציגע וואס קען אונז פערשאפען אמת'ן טהעאטער־פערגעניגען.

נייע אנטיסעמיטישע פארטיי אין רוסלאנד.

פון פעטערבורג ווערט געמעלדעט אז דארטען האט זיך געגרינדעט א נייע אנטיסעמיטישע פארטיי וואס וועט האבען פאר איהר צוועק צו אונטערדריקען די אידען אויף דעם געביט פון האנדעל און אינדוסטריע.

מרדכי דאנציס.

א בלאנדזשענדער ניגון.

מיינע פריינד פ. ו. און ראזע גאלדשטיין — א מתנה.

איינער פון יענע שטיל פערטראכטע, פאר זיך חלום'ענדע, ערב פריהלינג פארנאכטען, האט מיט ווייכע מידעלשע טריט אראבגענידערט אויף נאסע פייכטער ערד אן אבענד. מעהר ווי אלע מאל האט זיך ארומגעטראגען א יונגע בענקעניש אין דער ווארעמליכער לופט, מעהר ווי אלע מאל האבען זיך געהויבען די לייכט פערצווינגענע אויגען צום טיעפען ווייט אוועקגעהענדען שטערנרייך, מעהר ווי אלע מאל האט דאן צוגעטראטען ווארעמעס בלוט צום פלאטערנדען הארצען.

נ א ד י ן, א הויכער, בלאסער בחור'ל פון א יאהר עטליכע און צוואנציג, וועלכער איז געלעגען אויסגעשטרעקט אויף זיין הארטער, קרעכצענדער סאפע און לאנג און ציעללאז געגראבען די גרויע אויגען אין ארומיגען חושך און מעהר ווי שטיקער פינסטערניש דארט ניט געזעהן, האט לאנג און אנגעשטרענגט זיך איינגעהערט אין דעם שטום קאלטען חלל און מעהר ווי דאס קלאנגען פון א פאר געפאנגענע פליעגען ניט געהערט. פלוצים האט ער זיך א הויב געטהאן, אוועקגעלעגט געשווינד דעם צוקנייטשטען, ווייכען הוט אויף'ן צושויבערטען קאפ און מיט שנעלע טריט ארויס אין גאס.

די גאס האט איהם בעגעגענט מיט איהר חיה'שען ברילען, מיט איהר אייביג אונגעשטילטען „טראך־טראך" און ער איז געבליבען שטעהן א צומישטער, א געפאנגענער פון קולות און טומעל, א פערכאפטער פון שטראם וואס ציהט זיך, ציהט זיך, ווער ווייסט פון וואנען און וואהין, פון איין נעבעלהאפטען ברעג צום צווייטען, אהן אנהאלט, אהן ענד.

די גאס לאמטערנעס האבען ווי דורך א דין געוועבטען זיידענעם שלייער געזעעט זייער פליסענדען זילבער שיין און ארויסגעקוקט פון יעדען ווינקעל אין ראָג גאס ווי שמייכלענדע, ניגעריגע אויגען.

גאדין איז געשטאנען און געקוקט, געקוקט גלאט אזוי, ווי איינער וואס שטעהט אויף פון שלאף, שטעלט אן לאנג אן אנגעשטרענגטען בליק אויף איין פינטעלע און זעצט נאך פאר זיין שלאף מיט אפענע אויגען.

א מחשבה איז אבער לאנגזאם און פויל פון ערגעץ ארויסגעקראכען: מען דארף ערגעץ געהן.

ער האט זיך פערטראכט. נו, וואוהין געהט מען? טאקע וואוהין?

איינענטליך קימערט איהם ניט וואוהין די פיס וועלען איהם טראגען. אלע מאל געפינט ער גראדע א מאדנעם פערגעניגען אט אין דעם אומשלעפען זיך, ניט וויסענדיג אליין צו וואס, איבער גאסען און געסלעך. עפעס רייצענדעס און אויפרעגענדעס געפינט ער אין דעם צונויפקרייצען ווי שווערד אין שווערד זיינע אויגען מיט פרעמדע אויגען, פערשידענע אויגען, אויגען קאלטע, ווי שלאנגען ציגנלעך שטעכענדע, אויגען צינדענדע, מיט פולווער אנגעלאדענע, פייער שיפענדע, אויגען טרויעריש אומבלאנדזשענדע, וועמעס שווארצאפעל איז א טיעפער קבר פאר שטילע חלומות, צניעות'דיגען בענערען.

איהם ווערט מאדנע פרעהליך. פון דעם אנשטויסען זיך אן פרעמדע שולטערס און שטערענס: פערנעהמען יענעמס בייזער און גראבען זידעל... הילבענדע קוויטשעריען פון די שורות לוסטיגע, אונצופריעדענע מיידלעך וואס האבען פארבײגעהענדיג איהם פערטשעפעט און בעגעגענדיג זיך נור מיט זיינע גרויע, נייגעריגע אויגען, מיט זיין בלאס מאגערען, בעהאריגטען פנים ווערט זייער געלעכטער אבגעריסען און א זויער עקעלדיגע מינע קרומט אויס די ווארימע מיידעלשע פנים'ער.

שטונדען לאנג קען ער אבשטעהן בײ די ריעזיגע שפיגעל פענסטער פון די גרויסע מאגאזינען און רעסטאראנען, מיט פערכאפטען אטהעם נאכפאלגען דארט די עלעגאנטע הערען וועלכע געהען אום אזוי געמאסטען רוהיג, מיט אונגעענדערטע מינעס אויף די ליפען, מיט גלאסע זיכערע בעוועגונגען. די יונגע דאמען און מיידלעך וואס שוועבען אום מיט זייערע לייכטע, קליינע פיסעלעך, ווי מורא האבענדיג צו בעריהרען דעם באדען, מיט רופענד בעגעהרענדען שמייכעל אויף די בלוט רויטע ליפען.

היינט האט זיך אבער גאדין'ען געוואלט ערגעץ געהן אין א הויז, אט אזוי זיך אוועקזעצען אונטער א דאך צווישען היימישע מענשען. פלוידערען גלאט אין דער וועלט אריין, ווי די פויגעלעך אין שטאדטישען גארטען וואס האבען מיט דעם ערשטען פריהלינגס הויך זיך דארטען בעוויזען און ציהען א געשפרעך אהן אן אנהויב, אהן א סוף.

נור וואוהין געהט מען?

אפשר נאר צו דער מומע זעלדע! — האט אונגעריכט איהם אימיצער דערמאהנט אן דער איינציגער קרובה וואס ער פערמאגט דא אין דער גרויסער שטאדט, אן דער רייכער מומע זעלדע, די אלמנה, מיט איהרע צוויי יונגע, שעהנע טעכטער לינא און סאניא, אן דעם שעהנעם צוויי שטאקיגען הויז וואס האט זיך צווישען בוימער בעהאלטען אין אן איינזאמער, אבגעלעגענער גאס.

* * *

זיין וועג איז יעצט געווען צווישען זייטיגע געסלעך. א מילדער, ווי מיט ווארימע ליפען קושענדער ווינטעל האט שטיל געוועהט צווישען די צוויי שורות אקאציען בוימער וואס האבען זייערע ערשטע ווייסע בליטהען אויף די פייכטע צווייגען אנגעפאנגען ארויסצוציהען. דא האבען זיך די הייזלעך אין דער דונקעלער פריהלינגס נאכט פערבארגען, די שטומע פינסטערניש האט דאך צו דאך געטוליעט, הייזעל צו הייזעל געשלאסען. נור די פענסטער, דא מיט ווייס ציכטיגע פאר׳האנגלעך, ווי ברעמען איבער צניעות'דיגע אויגען אראבגעלאזטע, דארט פרעך אפענע און ברייט אויפגעריסענע האבען יעדער אין דער שטילער נאכט ארויסגעקוקט, יעדער מיט זיין שיין, יעדער מיט זיין לייכטענדען שימער.

שטיל האט זיך דאס געסיל צוגעהערט צום נאכטיגען געפליסטער און מיט פריהלינגס בענקעניש האט פון דער נאכט געהויכט.

גאדין'ען האט די פריהלינג בענקעניש ווי מיט פרויען הענט אומארמט, צו זיך צוגעדריקט, מיט הייסע פינגער זיין הארץ א קלעם געטהאן, איהם איז פלוצים מאדנע אומעטיג געווארען פון אט דער שטילקייט וואס ארום איהם, פון דיא צוויי צוזאמענגעשמאלצענע שורות הייזלעך וואס קוקען פערשיעדענאויניג אין דער פערטראכטער גאס אריין. ער האט פערגעסען אן דער מומע זעלדע'ן בײ וועלכער ער איז אין גאנצען א פאר מאל געוועזן.

ער האט זיך דערפיהלט אזוי רחמנות'דיג איינזאם צווישען די פערבארגענע הייזלעך, אזוי ווייט פון די מענשען וואס הינטער זייערע ווענט. פון זייער לעבען וואס פליסט זיך ווי אין א וועלדיל א פערבארגענער קוואל, בעגלייט פון פרויענגלעכטער און קינדער פרייד.

פאר זיינע אויגען איז אויסגעוואקסען דער מומע זעלדע'ס רויט שטיינערנע הויז מיט דער ברייטער, בעפלעטערטער ווערענדע, מיט'ן לאנטערן וואס ווארפט שטום ארום זיך זיין מאטען זילבערשיין.

(פארטזעצונג פאלגט).

הומאר | וויץ | סאטירע.

שבת אויבס

נאָטיצען פון דער וואָך.

פון א נארד ענדרער.

אלזא, אין שטאדט גרייט מען זיך שוין צו די עלעקשאנס.

און מיר האבען נאך קיין איין סינאר אפילו אין די אויגען נישט אנגעקוקט, ווער שמועסט פון א גלאז ביער... טרוי־ עריג, זעהר טרויעריג!...

* * *

מעיאר וואהו האט פארינע וואך אפי ציעל ערקלעהרט אז ער וועט שוין מעהר ניט ,לויפען' פאר מעיאר.

מילא, ער וויל ניט, דארף מען ניט, מ י ר וועלען איהם נעווים ניט נויטען.

* * *

אבער ניט נעזארגט, מיר וועלען חלילה אהן א מעיאר ניט בלייבען. עס איז שוין פאראן א היבשער צעטיל ,לויפער' וואס יאגען זיך נאך דיזען אמט, און א היבשע צאהל פאליטישענס וואס וועלען טיילען סינארס אין זייער נאמען

* * *

ביי די קומענדע שטאדט וואהלען וועלען די סיטיזענס דארפען וואוטען פאר דער ביילאו צו בעשטימען א מי־ ליאן דאלאר אויף בויען נייע סקוהלס.

אז דיזע ביילאו וועט דורכגיין, זיינען מיר כמעט ווי זיכער. וואָ־דען, אזוי ווי ביי אונז, אידען, וואס מ'מוז זאמלען ניקעלס און דיימס אויף א תלמוד תורה? ביי ז י י, פערשטעהט איהר מיך, איז אנדערע דבורים: נא דיר א מיליאן און באדער ניט!

* * *

די עלעקשאנס זיינען שוין נאר נא־ הענט און די צייט צו קאמפיינעווען איז זעהר א קורצע.

ס'איז טאקע פשוט א פערדרוס וואס די נעקסטע שטאדט טאטעס אונזערע וועלען בעקומען זייערע דזשאבס פאר גאר א שפאט בילינער פרייז...

* * *

אין די היגע ראדיקאלע קרייזען נעהט יעצט אן א היציגע דעבאטע וועגען די לומפיגע זעקס הונדערט דולארעס וואס זיינען פערבליבען פון דער פעדערענקא קייס און מ'ווייס ניט וואוהין זיי אריינ־ צופערען.

גראדע יעצט מעלדען די ציימונגען, אז אין רוסלאנד זיינען 17 מאטראזען פעראורטהיילט געווארען צום טויט פאר בעטהייליגען זיך אין דעם פלאטען אויפשטאנד. מיר וואלטען זיי דערום געראטהען אבצושיקען דאס געלד צו דיזע מאטראזען... און — זיי וועלען שוין האבען א ריכטיגע קבורה.

* * *

אויב זיי ווילען אבער אז א טהייל פון דעם געלד זאל אויך קומען צו קבר־ י ש ר א ל, דאן וואלטען זיי בעדארפט א העיפט אוועקגעבען פאר דער ,פאלקסציימונג'.

* * *

ביי די לעצטע עלעקשאנס אין די פעראייניגטע שטאטען האבען די פרוי־ ען געווינען שטים רעכט אין 4 סטייטס.

וואודרו ווילסאן, דער ניי ערוועהל־ טער פרעזידענט, שווערט זיך מיט כל השבועות אז ער איז אין דעם נעבעך ניט שולדיג. דאס איז — זאגט ער — די ארבייט פון סאציאליסטלעך, ימח שמם.

* * *

די פילאדעלפיער שטאדט רעגיערונג — מעלדען די ציימונגען — האט קיין געלד ניט צו בעצאהלען די פאליסלייט זייערע ווייזשעס און זיי וועלען מוזען צוואווארטען און ניט עסען ביז דעם נעקסטען מאנאט.

ביי־גאָלי, אזוי ,אויסריינינען' א שטאדט קאסע, מען זאל דערנאך ניט האבען צו בעצאהלען ווייזשעס די פאליסלייט, איז נאך אין קיין שטאדט ניט געהערט געווארען.

* * *

אין די סטייטס האט טעפט'ס א פאטריאט זיך פערשווארען, אז אין פאל טעפט וועט דורכפאלען, וועט ער זיך ארונטערווארפען פון דאך און ער האט טאקע זיין פערשפרעכען דורכ־ געפיהרט.

אט דאס הייסט ביי אונז געהאלטען ווארט!

* * *

אין דער ,פרי סינאגאג' אין שיקאגא האט ראבי הירש אגיטירט פאר דעם, אז די אידען זאלען פאטראניזען די חזיר אינדוסטריע.

מערקווירדיג, ווי ריכטיג עס איז דאס ווערטיל ,כל עורב למינהו' — מאכט רש"י: א חזיר ציהט צו חזיר.

* * *

אין ענגלאנד האבען די סאציאליס־ טען געפאסט א רעזאלוציאן אז אין פאל ענגלאנד וועט זיך אריינמישען אין דער באלקאנישער מלחמה, וועלען זיי ארויסרופען א דזשענעראל סטרייק און אגיטירען פאר אן אויפשטאנד געגען דער רעגיערונג.

דאס איז זיך טאקע גאנץ פיין פון דער זייט פון די סאציאליסטען, אבער וואו זיינען זיי פריהער געווען, ווען מען האט אזוי פיעל טויזענדער מענשען שוין אויסגעשלאכטעט ווי די אקסען אויף די באלקאנען? אפנים אז די ענג־ לישע סאציאליסטען זארגען נור פאר זיך אליין...

* * *

מען גלויבט אז די מלחמה אויף די באלקאנען וועט זיך ענדיגען אין גיכען.

שור וועט זי זיך באלד ענדיגען! אזוי שנעל נור ווי עס וועט בלייבען קיין איין לעבעדיגער סאלדאט אין די אר־ מעען פון די קריעגערשע מלוכות, זא גלייך וועט די מלחמה זיין צו ענדע.

* * *

דער פרעמיער פון שפאניען איז פא־ ריגע וואך ערמארדעט געווארען אין מיטען גאס.

דאנער וועטער! טאמער האט מען שוין יא אמאל אוועקגע'הרג'עט א פרעמיער, איז ער ווי אויף להכעיס ניט קיין רוסישער. נו, איז דאס ניט א הארץ וועהטאג?

* * *

א דייטשער פראפעסאר האט ער־ פונדען א מיטעל ווי צו פראדוצירען מילך אהן קיה.

מר. פראפעסאר, לענט זיך שלאפען מיט אייער ערפינדונג! אונזער מילך מאן האט עס ביי אייך נאך פריהער אויסגעכאפט. ער פראדוצירט מילך פון ,זינק' שוין פון א גאנץ לאנגער צייט...

* * *

אין א שטעדטיל אין די סטייטס האט א פרוי אנגעקלאגט איהר מאן אויף א גט דערפאר וואס ער פערלאנגט פון איהר אז זי זאל איהם ,שייווען'.

דאס ערשטע מאל הערען מיר אז א פרוי זאל זיך ענטזאגען ,צו רייבען א מארדע' דעם מאן.

* * *

אין ירושלים זאגען די אידען סליחות און בעטען גאט אז טערקיי זאל זיעגען אין דער מלחמה מיט די באלקאנען און די באלקאנישע אידען בעטען גאט פאר די באלקאנער.

מילא, וועגען די ירושלים'ער אידען איז דאך אבגערעדט: זיי זיינען דאך ,טערקען'; די באלקאנישע אידען ווי־ דער זיינען זיך גלאט שוטים; די טער־ קען מיט די באלקאנצעס אבער מעגען זיין זיכער אז די אידישע סליחות מיט'ן תהילים וועט זיי העלפען ווי א טויטען באנקעס.

רייטס פאר אדווערטייזמענטס אין „איד"

פאר איין מאל 50 סענט פער אינטש

פאר א מאנאט 40 סענט פער אינטש

פאר יעהרליכע 35 סענט פער אינטש

אויף דער 1טער פיידזש 75 ס. א אינטש

אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך 50 ס.

קהל'שע אנאנסען 25 און 30 ס.

נאָטיצלעך.

פון דזשימי.

אין טאראנטא האבען די געזעץ מייסטערס ערפונדען א שמיים מאשין צו בעשטראפען די מענער וואס שלא־ גען זייערע ווייבער. און ווי די פרעסע בעריכטעט האבען שוין צוויי ווייבער שלעגער געמאכט ,שהחינו' איבער דער מאשין.

איצט אז א לייטישער מאן וועט דארפען שלאגען זיין ווייב, וועט ער מוזען מיט איהר פריהער פערלאזען טאראנטא.

* * *

פאר די מאשין געשמיסענע מענער בלייבט איצט איין וועג: אריינצו־ ווארפען זיך אין די רייהען פון די סאפ־ ראדזשעטקעס און אויסקעמפפען פאר ווייבער — גלייכע רעכטע.

* * *

מר. ל. כאזאנאוויטש איז ענטוישט געווארען, ווען ער האט ניט געטראפען קיינע צוהערער איבער ,די אידען און קענעדא'.

די זאך איז גאנץ פשוט, מר. כאזא־ נאוויטש, ווען א איד האט עטליכע סענט בעגראבט ער זיי אין דר'ערד און מכח זיין ,צוקונפט', וועט ער ליבערשט געהן צעהן מאל אין צעהן ריעל עסטייט אפיסעס, איידער איין מאל צו אייך אין די ,קווינס'.

* * *

אין מאניטאבא האבען די געזעץ מאנופעקטשורער פערפאסט א געזעץ צו שמייסען פערפיהרער פון יונגע מיידלעך.

מען דענקט אז אלטע מיידלעך הא־ בען נעהאלפען פערפאסען דיזען געזעץ

פאָטאָגראַפער.

צו יעדען נאנצען אדער האלבען דאזען בילדער, בעקומט איהר זעקס פאסטיל קארדס בילדער פריי.

Smith's Art Gallery, 405 Selkirk Avenue

ארבייטער רינג. | ווינניפעגער ברענטש 169

דער אַרבייטער רינג

איז דער גרעסטער און זיכערסטער אידישער ארדען אין דער וועלט.

צאהלט טויטען, קראנקען, קאנסאמפ־ שאן, ווי אויך פיונעראל בענעפיטס.

דער ווינניפעגער ברענטש 169 מיטעט צוויי מאל אין מאנאט אין **פעירבערנס האָל, 208 סעלקירק.**

נעקסטער מיטינג זונטאג דעם 24טען נאוועמבער אום 2 אוהר נאכמיטאג.

עס איז כדאַי

אז איהר זאלט געדענקען 4 זאכען.

1) **אז אטרובין בראדערס' סטאר איז אין 390 סעלקירק עוו.,**

2) **אז זייער טעלעפאן נומער איז סט. דזשאהן 1933,**

3) אז אלעס וואס ביי זיי אין סטאר איז פריש, געזונד און צו דער מעסיג־ סטער פרייז,

4) אז זייער ליין דריי גודס, מענס פארנישינג און שוך ווארג איז אפ טו דייט.

אלערליי לייכטער

טליתים, ספרים א. ד. ג.

איז יעצט צו קריגען צו בילינער פרייז

ביי

ברוך טשערניאַק

תפילין, רצועות און אלעס אין דער ליין קענט איהר בעקומען צו יעדער צייט.

B. Cherniack, 288 Dufferin av.

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213

שיפסקאַרטען | שיפסקאַרטען

פרייזען פון יוראפ:

פון ליבוי קיין וויניפעג — $53.00

פון אנטווערפען אדער ראטערדאם קיין וויניפעג — $52.00

פרייזען אהיים קיין יוראפ:

פון וויניפעג נאך ליבוי — $68.25

פון וויניפעג נאך קראקוי — $70.65

געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.

סנעפּס אין הייזער און לאָטס

מאונטיין עוועניו, נעבען אייקינס סט., 5 רום קאטעדזש און 50 פוס לאט, א גרויסער סנעפ — $3.200

אנטלאנטיק עוו., נעבען סאלטער סט., 5 רום קאטעדזש און 50 פוס לאט, בלויז $2.300, א גוטער סנעפ.

מיר רעפרעזענטירען די בעסטע און די גרעסטע פייער אינשורענס קאמפאנס.

קומט אריין און רעדט זיך איבער מיט אונז.

פ ע נ ס אָ ן און ש י ל ל ע ר

שיפסקארטען און ריעל עסטייט אפיס

854 Main Street | Phone St. John 162.

קוויקער וואַשינג קאָמפּאַני

מיר וואשען אלערליי גרעט צו 3 סענט פער פונט, מיניומום פרייז 75 סענט,

נור 3 טעג אין וואך: דאנערשטאג, פרייטאג און שבת.

מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך 4 סענט פער פונט, מינימום פרייז 1 דאלאר.

43

QUAKER WASHING CO.

Logan avenue | Phone Garry 3674

כאַפּט אַריין אַ מציאה.

יעצט האבען פייפערהענגערס די בעסטע געלעגענהייט צו קריגען אלערליי וואהלפייפער צו זעהר א בילינער פרייז. אין מיין סטאק וואהלפייפער גע־ פינען זיך די שעהנסטע דיזיינס. קומט און זעהט און איבערציינט אייך. אויך אלערליי פארב, גלאז און אלעס וואס פאדערט זיך צו פייפערהענגינג און פארבען.

M. Donner & Co. 847½ Main Street

קאָרד האָלץ

גרינער און טרוקען געשניטענער פאפלאר

צוויי קאָרדס $10.50

The Empire Sash & Door Co., Ltd.

Henry avenue, East. | Phone Main 2510

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער־קאסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערציינען.

50 Princess St. Winnipeg, Man.

דעם „איד" איז צו בעקומען אין פיפעלס בוק סטאָר

KODAK SAFETY FILM

אין אידישען טהעאטער.

„קרייצער סאנאטא" אין קווינס טהעאטער

פארינגן מאנטאג אבענד איז געש־פּילט געווארען יעקב גארדינ'ס „קרייצער סאנאטא" אין קווינס טהעאטער. ווענען דאס שטיק כשאד איז אונז שוין איינמאל פריהער אויסגעקומען צו רעצענזיר׳ן: נייעס, טוואס מוסיף צו זיין ווענען דעם שטיק איז ניטא.

וואס אונז בלייבט יעצט יא צו זאגען עפּוואס איז, ווי די דראמא איז אויפגע־פיהרט געווארען.

אבער איידער מיר וועלען בעריהרען דיזע פראגע איז כדאי זיך אפצושטעלען אויף פאלגענדען פאקט:

ווען דעם שרייבער פון דיזע צייליען איז אויסגעקומען צו ריידען מיט די יעצטיגע, ווי אויך מיט די פריהערדיגע טהעאטער מענעדזשערס וועגען אויפ־פיהרען, בעסערע זאכען, האבען זיי אונז אנגעוויזען דעריוף וואס די פובלי־קום — אדער ווי עס דרוקט זיך אויס איך מהעאטער שפּראך: „משה׳ גלייכט ניט קיין בעסערע זאכען, און דער עולם גייט נור דאן אין טהעאטער, ווען עס ווערט געשפּילט אזוי ווי דער „יוניאן" ארויסגעגעבען.

איך זויס ניט וואס פאר א „היינע־האבען געצייגט די פריהערדיגע מענעדזשערס, אבער די פיעסען מיט אנשי בלי שם, אבער זיי־ענדיג מאנאנטא אבענד אין טהעאטער, האט אונז ווירקליך הנאה געטהאן צו־ענדיג ווי די ערשטע אויפפיהרונג פון די טהעאטער איז ניט אין נאנצען ריכטיג, דען דאס טהעאטער איז געווען צימליך גוט בע־זוכט.

עס איז אלזא ניט מעהר ווי א פוסטע מורא דאס אויפפיהרען בעסערע פיע־סען. דאס פובליקום וואלט זיך אלע מאל אלעמאל ערצייהען צו בעסערע דראמען.

מיר מיינען ניט צו זאגען אז די יעצ־טיגע קאמפאני זאל זיך מפקיר זיין און ברענגען קרבנות צו דער קונסט, אבער עס איז קיין צווייפעל אז פון צייט צו צייט לוינט זיך — פון פינאנציעלען שטאנדפונקט אויפצופיהרען א דראמא פון אזא דראמאטורג ווי יעקב גארדין, שלום אש, דוד פינסקי און אנדערע.

נעשפּילט געווארען איז די פיעסע גאנץ גלאטיג. די מאדאם ריינהארד, אלס טעטיאנע, האט — ווי עס האט אויס־געזעהן ערשטען אויפטריט אין דיזער ראלע — גוט אריינגעדרונגען אין דיזער ראלע און האט געוויזען אלע אייגענשאפטען פון די ראלע.

שטריכען וואס דער פּראפעסאר האט איינגעזעהן אין דיזען טיפּ. איהר שפּי־לען אין לייזען אין די ענדע פון דער ראלע מיט דעם מאן. דעם שאלטיק, אזוי ווי מיט איהר פאטער וועלען זי צו ליעבע אונגעברעכטענעס, האבען נעציינט אז דאס איז א שוישפּילערין מיט טאלאנט.

מר. נעדטנער, אלס דער צושאלעווע־טער ארטיסט, האט זיך מיט דעם ער־בענטען אלס דער צווייטער מיט זיין מא־לענשאפט אין איינצער זיין דערולע. זיין אידיש־דייטש וואס וואלט אין אן אנדערער ערנסטער ראלע פיל נעש־טערט, האט איהם נראד דא, ווען ער דארף פארשטעלען א „ריספעקטאבל" וואס „רייכט" זיך אין דער העכערער געזעלשאפט, ניט נור ניט געשטערט, נור ערגער נאך געפאסט אין ארויסגע־האלפען.

ראפאל פריעדלענדער — דער נאמען פון דעם ארטיסט איז אונז לוידער ניט בעקאנט ווייל קיין פראגראמען ווערען ניט געגעבען — איז א פערקערפּערונג פון דעם אידיש־רוסישען נרויסשטעדטי־שען נגיד, פון וועמענס בעווענונגען עס דארף גוט פיהלען דער מאן פון דעם אין זיך גלויבען, וועלכער ווייס זיין ראלע אין ער פערענטהעט און דער גע־זעלשאפט.

צום בעדויערען האב איך — איבער איינענע ארויסגעבען — ניט געהאט קיין מעגליכקייט צו זעהן איהם אין די ווייטערע אקטען. ווען ער ווערט פער־ווארפען קיין מעטליקא. אבער ער־שטען אקט, וואו ער האט זיך ניט געזען ניט וועניג ארבייט האט זיך ניט ג ע ז ע־ה ע ן דער טיפּ. אונטערגעשטראכען

אנו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו.

איך האב אייך דאס דערמאהנט בכדי איהר זאלט זיך ניט קענען פטרען מיט א גרינגען געמיט צו זיינען פאראן רייכערע פון אייך, זאלען זיי געבען, וואס מארט איהר נאר ניט דער־קען. איהר קענט פערשטעהן די שלעכ־טע לאגע פון דעם עלענדען, גיטשע־דערפטיגען בעסער איידער דער רייכער אונזער העכסטע און שענסטע מדה איז תמיד געווען — און אפילו אונזערע שונאים האבען אונז בעצייכענט מיט דעם טיטול — רחמנים בני רחמנים. אין ווען עס ווערט מיר זאלען די מדה פערגעסען, דאן האבען מיר אר־דען קיין רעכט צו עקזיסטירען. ווי גרויס און ערהאבען איז די מצוה וועט זיין ווען איהר וועט ביישטייערן צו דעם צדקה אנשטאלט וואו מען העלפט דער אלמנה, וואו מען שטיצט דעם יתום, וואו מען מחיה איז דעם ארימאן, וואו מען ערקוויקט דעם שוואכען קראנקען און זאל זיך ווידער פארשטע־לען אז זיין ברודער, שוועסטער אדער עלטערען... אדער פריינד זיינען אין נויט און מען דארף זיי העלפען. מיר מוזען העלפען און ווייל זיי זיינען אונזערע ברידער און שוועסטער. מיט אייער געלד וועט איהר העלפען פעלע בעטריבטע העלפען אויפמונ־טערן...

פאר קהל'שע אנגעלעגענהייטען — נאט האט אייך געבענטשט מיט עשירות, איז איהר מוסיף צו פעל־ צדקה.

אבער ווען חס ושלום יר׳ מחוץ קיין צדקה ניט מיט זיין פערטרויען נעלד דאן מאכט שוין די השגחה העליונה אז ער זאל פון דעם געלד קיין הנאה ניט האבען. דערום מאכט ניט מיט אן אפ־געזאגטע...

עשר האנד, עשר בשביל שתתעשר.

אלטער סקאליטער.

נאציאנאל פאנד בעריכט.

אויף אן אונטערהאלטונג וועלכע האט שטאטגעפונען זונטאג דעם 17טען נאוועמבער ביי מר. א. ראדין אין הויז, איז געזאמעלט געווארען דורך מר. ש. פרענקעל 21 דאלאר אום צו פערפלאנ־צען 14 ביימער אין הערצל וואלד אויף פאלגענדע נעמען:

ש. שרייבער	5 ביימער
אשר און באשע ראדין	5 ביימער
משה און רשי עלקין	2 ביימער
מרס. הנה עלקין	1 בוים
מרס. פייגע משערניאק	1 בוים

פאלגענדע האבען ביינעשטייערט:

ש. שרייבער	9 דאלאר
א. ראדין	2 דאלאר
א. משערניאק	1 דאלאר
מ. סיראטא	1 דאלאר
ש. פרענקעל	1 דאלאר
מ. האיטאוויטש	1 דאלאר
מרס. רשי ראדין	2.50 דאלאר
מ. עלקין	1.50 דאלאר
א. נא. ובאוו	1.50 דאלאר
ס״ה	21 דאל.

געמפט אין א גרעסערען פלאץ.

מיט צופריעדענהייט קענען מיר בע־מערקען אז די פירמע קור קאמפאני האט געפונען פאר נויטיג צו מופען אין א גרעסערען פלאץ. די פערנעמונג פון די ביזנעס האט דאס נעפאדערט. די פירמע פאר קאמפאני איז עטאב־לירט געווארען אין 1898 טען יאהר און איז אונטער דעם אויפזיכט פון דעם פעהיגען ביזנעס מענעדזשער ריטשארד ס. פערס. זייער נייע פרעמיסעס וועט זיין אויף קארנער קינג און אלעקסאנ־דער עוועניו.

ברוך משה יאוויש

שוחט ומוהל

האט געמופט אין 76 משארלס

פאהן סט. דזשאהן 190

דרייוריס רײדוואוד לאגער.

די בעסטע אין מארקעט.

נעמאכט ביי די בעוואוסטע

Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

צו אלע פעראיינען

מיר בעטען אלע פעראיי־נען, סאסייעטיס, קאנ־גרעגיישאנס א. ד. גל. אונז אריינשיקען זייערע בעריכטען ניט שפעטער ווי יעדען דינסטאג פריה און אויך ניט אבלענען פון אין מיטוואך אוי׳ן צווייטען, נור פון יעדען מיטוואך בעזאנדערע בע־ריכטען, קורץ און אויף איין זייט פאפיער גע־שריבען.

פאר קהל'שע אנאנסען רעכנען מיר 25 און 30 סענט א אינטש

אגודת שלומי אמונה ציון.

עס איז נעגרינדעט געווארען א חברה מיט דעם נאמען „אגודת שלומי אמונה ציון" אין דער פארם פון די „מזרחים". אין דער חברה האבען זיך אנגעשלא־סען אלע ארטאדאקסישע אידען צווי־שען זיי הרב ר׳ י. כהנאוויטש. שמחה יוסף לעווין, פרעזידענט: אליהו משער־ניאק, וויס פרעזידענט: דוד אייזאילע־וויטש, טרעזשורער. ל. סעקטער, סעק־רעטאר. עס איז אבענד איז געווארען 51 חברים וועלכע האבען מיט פערגע־ניגען איינגעצאהלט יעדער חבר 1 דא־לאר לקופת החברה.

אלזא אפעלירען מיר צו אלע אידען ווער עס וויל זיך אנשליסען אין אונזער חברה זאל זיך מעלדען אין 288 דאפרין עוועניו צו מר. ברוך משערניאק.

איהר קענט אויך קומען יעדען מאג אין בית יעקב שוהל און זיך איינשרי־בען אין דער חברה.

פאלגענדע בעקאנטע פערזאנלען פון וויניפעג האבען זיך אנגעשלאסען אן אונזער פעראיין:

הרב ר׳ י. כהנאוויטש ז״ר. שמחה יוסף לעווין פרעזידענט. א. משערניאק וויס פרעזידענט. דוד איזראעלעוויטש טרעזשורער. ל. סעקטער סעקרעטאר. איזראעלעוויטש חיים יצחק. אסמאש־נוויער ליבוש. איזראעלעוויטש זוסא. ארעצקי חיים. אסאוויטש פסח. אסתר־בין נטע.

בעלקין מאיר. בלומעס צבי. בעקער מרדכי. ברואהער אברהם.

גרענד אברהם. גערטיל צבי. גורע־וויטש יוסף. גאלדשטיין ישראל ואב. גנלער יצחק. גרינבערג אהרן. גרינבערג ישראל יעקב. גוטמאן פאליאק.

דין בנימין אליעזר.

ווידמאן חיים ליב. ווידמאן מרדכי. ווידמאן אברהם פנחס.

זאסלאווסקי לוי יצחק. זאלצמאן יוסף זעליגמאן יחזקאל.

משערנאסקי שאול. משערניאק ברוך. משערניאק שמעון.

יאוויש ברוך משה שויב.

כשדן הזן ר׳ אליהו. כהן שו״ב.

לעווין רפאל. לעסק ישראל. לעווין מהאל אהרן.

מוטלער יחיאל אליה. מרגליות מרדכי נאדעלמאן.

סטינדיל מאיר. סטאריקאוו אשר. סער אברהם. סטאריקאוסקי משה שוב סעקטער ישראל אהרן. סאדאווסקי מיכל ערענבערג יוסף.

פארטנאל יצחק.

פארבער צבי יוסף. פיינעל נחום. פריצקר איסר.

קריפמאן ליב.

ראבינאוויץ צלאל. ראבינאוויץ פרעזי־דענט מת״ת. רוזין דוד.

שטערנבערג יונה. שטשופאק חיים דוב. שטערער אורה. שטאיאנסקי זי־סא. שטיינמאן מענדיל. שטיינמאן חיים.

קאנגרעגיישאן „עדת ישורון" דעיר וויניפעג

נעפינט פאר נויטיג צו מודיע זיין, אזוי ווי עס זיינען צוזאמענגעפאלען נעוואר־ען טירקולאס און די אנדערע צוזאמען נעווארען פון א קאמיטע פון שטאדט פאר א שפּעטערע צייט. וכו׳ פון אלע שוהלען, בכן זיינען מיר מודיע אז קיינע קאמיטעס האבען מיר די אויבענדערמאהנטע קאנגרעגיישאן ניט געשיקט און מיר האבען א גרויס־ערטיגען רב פון פריהער און מיר דאר־פען מהער ניט ווי איינעם.

פרעזידענט משה קאלניצקי, וויס פרעז. אברהם פאסמאווסקי.

א וואך זיינער

וועלכען מיר וועלען פון דארף ניט אנציהען מעהר ווי איין מאל אין 8 מאג. אן עכט פראנצויזישע זייגער. ניט קיין עמיטיישאן, א נוט ניקעל קייס מיט בראנז טרימינג. גאראנטירט פאר צוויי יאהר צו האלטען ריכטיג צייט.

א גרויסע סטאק דייאמאנדס, פער־שידענע זילבערנע דישעס, זייגער, אאר נראמאפאנס, רעקארדס און וועלכע רינגען מענשען מיר האבען עקספּי־דישוועלרי צו פערדינען זייערע. דישוועלרי אין גראמאפאנס.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

פאטערניזם אונזערע אדווערטייזערס.

וויכטיגע נייעס!

איך מעלדע דעם געעהרטען פובליקום, ספעציעל פון דער נארד ענד, אז דער בערדיטשעווער שוחט ליב מישאן בהשגחת הרב וואהנט אין 691 פריטשארד עוו.

עס פאדערען זיך לעהרער פיר דער תלמוד תורה.

אלע אפליקיישאנס זאלען נעשריבען ווערען אין העבראיש. שרייבט אייער פראקטיק, רעקאמענדאציעס, ווי אויך אייערע שכירות. די צייט פון לערנען איז פון 4.30 ביז 8 אוהר אבענד. אלע אפליקיישאנס קענען גלייך געשיקט ווערען אויף׳ן פאלגענדען אדרעס:

The W. H. F. S.
C. o. J. Cherniack,
319 McGregor Street,
Winnipeg, Man.

ערקלעהרונג פון דער תלמוד תורה באָרד.

אויף א רעגעלען מיטינג פון דער די־רעקטאראן פון דער תלמוד תורה איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען אז א פרינציפאל פאר דער תלמוד תורה וועלכע האלט אין פערגעדינגען ווערען, וועט ערוועהלט ווערען ניט דורך דער יעצטיגער דירעקטארען באָרד, אנדע־רען דורך די מעמבערס וועלבסט, אדער דורך זייערע פערטרעטער און ניט פרי־הער ווי נאך דער ערעפנונג פון דער נייער געביידע.

י. משערניאק, סעקר.

מיר האבען 800 הייזער

וואס מוזען פערקויפט ווערען בעפאר יאנואר. מיר גאראנטירען איך אז זיי זיינען סנעפּס. אויב איהר ווילט קויפען אין יעצט די צייט. קומט זעהן וואס מיר א סטאק פיר האבען.

41

Adelman & Soffer Realty Co.
407 Selkirk avenue
Phone St. John 1354

מיר האבען נור וואס ערהאל־טען א גרויסען סטאק אלערליי געספאקטע און געזאלצענע פיש און איקרא. די ווארע איז פרייש און די בעסטע קוואליטעט. די פרייזען מעסיג.

אטרובין בראס.

390 סעלקירק, פאהן סט. דזש. 1933

בלויז פאר ביזנעס לייט.

ווילט איהר האבען א ריכטיגען מענשען וועלכער זאל פיקסען אייערע ביכער 1 מאל אדער 2 מאל א וואך, אום איהר זאלט וויסען וואו איהר שטעהט מיט אייערע ביזנעס, דאן ווענדעט זיך צו

Sam Labovich

104 Charles Street   Pone Garry 2424

משיקענס, גענז לעבעדיגע און גע׳שחט׳ענע

פערקויף איך צו די מע־סיגסטע פרייזען. אויך אייער, פוטער א. ד. ג. אלעס פריש און גוט בעהאנד־לונג. איך אטענדע אלע אדרעסען פונק־טליך אין צייט.

פ. מעזשיבאווסקי

21   511 רעדוואוד עוועניו.

וועכענטליך ווערט נעזוכט

זיך באלד איינלערנען די באראבער טרייד. בלויז 8 וואכען לערנען און צו ערהאלטער־טען. טולס פריי און ווידזשעס ביז מען לערנט זיך אויס. ביז 816 פון $30 ווערלי עבליי. מיר האבען הונדערטער לאי־קייטאנס וואו איהר קענט זיך עטאבלירען ביזנעס אליין. נרויסע פאדערונג פאר באר־בערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג א נוטער באַרבער. קומט איהר קענט ביי

The International Barber College

אלעקסאנדער עוו. וועסטערן מיים טעמפּל.

בר כוכבא

פון א. גאלדפאדען

איינע פון די שעהנסטע אפעראס אויף דער אידישער ביהנע וועט אויפגעפיהרט ווערען פון דער גאנצער קווינס טהעאטער קאמפאני

מיטוואך אבענד, 27טען נאוועמבער
אין קווינס טהעאטער

מיט דער מיטווירקונג פון דעם וויניפעגער כאהר, אראנזשירט פון דעם רוסישען ברענטש סאציאל דעמאקראטישער פארטיי

דער גאנצער פראפיט געהט פאר די

פאליטישע פערשיקטע אין די טיורמעס און סיביר

בעקאנטמאכונג.

איך מאך בעקאנט דעם היגען פובליקום אז איך האב ווידער ערעפענט מיין סטייבעל אין

536 קינג סטריט

וואוהין איך האב אריינגעבראכט א קאר פערד און קען גאראנטירען צופריעדענצושטעלען יעדען איינעם וואס וועט ביי מיר קויפען

ישראל לעווין

372 בארואס עווענױ — פהאן סט. דזשאהן 1848

אין וואקער טהעאטער.

עס שפיעלט זיך יעצט אין די וואקער טהעאטער פון דעם 21טען נאוועמבער פאר 3 נעכט און איין מאטינע „באוטה ענד פייד פאר", א זעהר שטארקע דראמא. דאס איז א קאמעדי דראמא וואס איז זעהר בעליעבט ביי דעם וויניפעגער פובליקום.

די שיהען ענגליש אפערא קאמפאני קעהרט זיך אום צוריק פון איהר טור אין די וואקער טהעאטער פאר נאך איין וואך צייט פון נאוועמבער דעם 25טען. די פראגראם וועט זיין: „דהי בעהעמיען גירל" אום מאנטאג, דינסטאג אבענד און שבת מאטינע און „דהי לאוו טיילס אף האפמאן" אום פרייטאג און שבת אבענד.

די גרויסארטיגע שיהען קאמפאני אונטער דעם קאנטראל פון דעם בעוואוסטען אמעריקאנער טענאר דזשאזעף שיהען האט יעצט צווישען זיך די טאלאנטפאלסטע ארטיסטען און זינגערס.

אין ניכען קומט אן אטרעקשאן אין די וואקער טהעאטער און דאס איז די בעוואוסטע קענעדער ארטיסטין ראזיל נאט אין „דהי אוויקינג אף העלענא ריטשי". זי איז גוט בעקאנט און עס וועט אהן צווייפעל פרעהען דאס טהעאטער פובליקום זי צו זעהן.

מארים מעטערלייקס וואונדערבארע פליי „דהי בלוי בוירד" וועט געשפיעלט ווערען אין די וואקער טהעאטער אין אנפאנג דעצעמבער. דאס איז א שטארקע פיעסע וואס האט געהאט איבעראל א גרייסען בייפאל און קיין קונסט ליעבהאבער קען ניט פערפעהלען בייצוואוהנען איהר.

אין וויניפעג טהעאטער.

פון מאנטאג אבענד שפיעלט זיך אין וויניפעג טהעאטער מיט דער מיטווירקונג פון די פראמינענטע שוישפיעלער „דהי סקוואו מען".

די גאנצע נעקסטע וואך וועט זיך שפיעלען „דהי מען פראם האם".

די קאמפאני איז רייכער געווארען מיט איינינע נייע טאלענטע, אלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהוירסטאן האל וועט זיין דער לידינג מאן און פרענסיס בראנדט וועלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בראקטאן, מאס. וועט זיין די נייע לידינג לידי. די איבעריגע זיינען טש. קארווער און דזשיימס העסטערן וואס זיינען ביידע שוין דא געוועזן מיט זעקס יאהר צוריק.

טיקטס ווערען יעצט שוין פערקויפט און סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

מאטינעס וועט אין די וויניפעג געשפיעלט ווערען יעדען דינסטאג, דאנערשטאג און שבת.

אין עמפרעס טהעאטער.

דאס עמפרעס טהעאטער אנאנסירט איבעראל אז דאס איז דאס איינציגע פלאץ וואוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס איינציגע טהעאטער וואו מען קען זיך אמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאטער וואו אלע וואך איז א רייכע פראגראם פון די בעסטע ארטיסטען אויף דער וואדעוויל ביהנע. דאס עמפרעס טהעאטער געווינט אלע וואך, אלע טאג נייע סימפאטייזער און פאטראנייזער, דען מען ווייס איבעראל אז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. נעהמט איין מאל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פאטראנייזער.

אויף נעקסטע וואך האט די עמפרעס פאר אייך א זעהר רייכע פראגראם. זעהט דעם אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפיעלט דריי מאל טעגליך.

אין די סטארלענד.

ווען איהר ווילט זעהן א שעהן בילד וואס זאל אייך אי אמוזירען, אי אינטערעסאנט זיין, דאן פערפעהלט ניט צו זעהן נעקסטען מאנטאג און דינסטאג אין די „סטארלאנד" דאס בילד מיט'ן נאמען „הענרי דער אכטער", איינע פון שעקספיר'ס בעריהמטע דראמאס.

עס איז כדאי איהר זאלט אויף אימער געדענקען אז אן אמוזירענדען אבענד קענט איהר אימער פערברענגען נור אין די „סטארלענד", וואו דאס מענעדזשמענט פלייסט זיך און שפארט קיינמאל קיין מיה, אום צופריעדענצושטעלען דאס פובליקום וואס פאטראנייזט דאס „סטארלאנד" טהעאטער.

The Walker — Canada's Finest Theatre

יעצט און שבת מאט. ווערט געשפילט וויניפעגס ליעבלינג קאמעדי דראמא

„באוט ענד פייד פאר"

מיט ווֹם. א. ברודיע

די גאנצע נעקסטע וואך
דהי שיהען ענגליש אפערא קא.
מאנט. דינסטאג אב. און מיטוואך מאט.

„בּאהעמיען גירל"

דאנערשטאג אבענד און שבת מאטינע

„מארטהא"

מיטוואך, פרייטאג און שבת אבענד
„דהי לאוו טיילס אף האפמאן".

סיטס פערטיג פון פרייטאג, נאוו. 12
מייל ארדערס אטענדעט

אב. $1,50 — 25 ס., מאט. $1 — 25 ס.

WINNIPEG THEATRE

היינטיגע וואך ווערט געשפיעלט

„דהי סקוואו מען"

אין דער פיעסע ווילען אנטהייל נעהמען די פראמינענטע שוישפיעלער און
מר. טהוירסאן האל און
מיס פרענסיס בראנדט
אין די הויפט ראלען.

נעקסטע וואך וועט געשפיעלט ווערען
„דהי מען פראם האם".

טיקעטס איז שוין צו בעקומען.
אויך סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.
אבענד פון 15 סענט ביז 75 סענט.
מאטינע בעסטער סיט 25 סענט.

Empress

PORTAGE AVE. EAST
WHERE EVERYBODY GOES
DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג נאוועמבער 25, 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב.
א דאלאר שאו פאר 10 ביז 35 סענט

א ווילקאמען נעזאגט צוא **פרעד קארנא'ס**

אומקעהרען זיך מיט א קאמפאני פון 15 — בריליאנטענע סטארס — 15
און טש. טשאפלין אין „דהי וואו וואוס" „עי נייט אין לאנדאן סעקרעט סאסייעטי".

דזשארדזש מארגעריטא
לעאנארד ענד מערידיטה
„דהי מייד ענד דהי מידלער"

גילבערט לאסי
גרויסארטיגער נומ. פון אינסטרומענטאליסט

לעס אדלער
וועט אייך גרויסארטיג אמוזירען

די בעריהמטע קאמיקערין
מאריע סטאדארד
אין שעהנע קאמישע ראלען

עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער.
עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט,
מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

דאס לאנד פון שטערן.

נעקסטאג מאנטאג און דינסטאג
קומט א גרויסע דראמאטישע
פארשטעלונג

העינרי VIII

שעקספיער'ס בעריהמטע פלעי.
דאס בילד איז האנד קאלארד
אין דריי טהיילען.

STARLAND

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס,
בעקוועמער פלאץ
פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

Columbia Theatre

מיין סטריט, נעבען לאגאן.
פיינסטע קלאס פהאטא פלעיס.
פראכטפאלע מיוזיק
ביי 7 אינסטרומענטאליסטען.
אפען פון 11 פריה ביז 11 אבענד.

שיקט אונז אייערע פארס, פעל און פעלצען.

זאכען וואס זיינען ווערטה צו וויסען.

מיר ווילען אייערע שיפמענטס.
מיר האבען ניט קיין טראוועלערס. אלע ביזנעס ווערען געטהאן דירעקט מיט אייך.
מיר בעצאהלען אלעס עקספרעס און פרייט עקספענסעס.
מיר צאהלען דעם זעלבען טאג וואס דער שיפמענט קומט אן.
מיר האנדלען אויך מיט פעל. סיניקא רוט א. ד. ג.
מיר ווילען אייך שיקען פריי פרייז ליסט „סי" מיט טעגס.
מיר ראטהען אייך צו שרייבען היינט.

PIERCE FUR Co. Ltd. King & Alexander Streets, Winnipeg, Man.

Over Land House Furnishing Coy.

קארנער מיין און אלעקסאנדער עווענױ.

ווארע פון בעסטע קוואליטעט פערקויפען מיר אייך אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

זעהט זיך מיט אונז בעפאר איהר קויפט. 267—

אווער לענד האאוז פארנישינג קאמפאני.

ווינטער.

דער ווינטער קומט אן.
די זיכערע און גוט בעקאנטע

פאר מאנופעקטשורערס **ריטשבארט, קאלמאן און קא.**

זיינען יעצט פערטיג מיט א גרויסען סטאק וואס ענטהאלט אלעס אין פוטער און פעל צו די הויפט מעסיגע פרייזען. פוטער געמאכט צו ארדער און איבערגעארבייט אין א קורצע צייט. דער סטייל און די ארבייט זיינען איבערראשענד. קומט און איבערצייגט זיך. 126)

290—288 וויליאם עווענױ — פהאן גערי 416

נארד ענדער שיך פעררינכטען

אט זיינען מיר מיט גרויסע רעדוקשאנס אין די פרייזען פון

גענעהט אדער אויף פלעקליך	
מענער פאדמיאטקעס און אבזאצען	— — — 1 דאלאר
לײדיס פאדמיאטקעס און אבזאצען	— — — 75 סענט.

נור די בעסטע נומער 1 אוק לעדער ווערט גענוצט. 125

Goodyear System Shoe Repairing Co.

978 מיין סטריט — פהאן סט. דזשאהן 2412
בּרענטשעס: 272 הארגרייוו סטריט און 565 פארטיידזש עווענױ

THE EUCLID STUDIO

האוולעט און ריטשארדסאן. — קאר. מיין און יוקליד.

ספּעשעל פאר קריסטמעס.

רעגולאר $8.00 פהאטאס פאר	$5.00
רעגולאר 5x7 $7.00 פהאטאס פאר	$5.00
רעגולאר $4.00 פהאטאס פאר	$3.00

א 20x16 פערגרעסערטע בילד וועט געגעבען ווערען פריי צו יעדען 8 דאלארדיגען ארדער. 83

זלמן זאסלאווסקי'ס אפּ טו דייט שוה סטאר
אין 577 סעלקירק עווענױ

איך האב ערעפענט א שוה סטאר מיט א גאנץ נייעם סטאק בוטס און שוהס. די ווארע איז די בעסטע און די פרייזען די מעסיגסטע, אזוי אז עס וועט זיך לוינען יעדען צו פאהרען אין 577 סעלקירק עווענױ צו קויפען שיך איידער אין אירגענד אנדערען פלאץ

א רייהע פון פיאנאס
אונפערגלייכבאר אין לאנד

נור ביי די וויניפעג פיאנא קאמפ. וועט איהר געפינען דיזע בעוואוסטע לידערס: **טשיקערינג און נעיב**, די ווארלדס סטענדארד, די צוויפעלליכע גאורליי, די ארטיסטישע **היינעס בראס.**, די זיכערע **בעלל**, דיא ריכטיגע **שערלאק מענינג** פיאנאס און דיא פראכטפאלסטע **גאורליי אנדזשעלוס** פלייער פיאנאס. ווען איהר קלויבט זיך אויס איינע פון דיזע אינסטרומענטען, זייט איהר זיכער אז איהר בלייבט צופריעדען.

אונזערע פרייזען קען מען ניט נאכקומען אזוי גוט ווי די קוואליטעט. דאס איז א בעוואוסטער פאקט צו די וואס אונטערזוכען עס. אונזערע בעקוועמליכע אויסצאהלונגען מאכען לייכט פאר אלעמען צו בענוצען זיך מיט די אונפערגלייכבארע פרייזען וואס מיר אפערען. בעזוכט אונזער סטאר. בעטראכט זיך וועגען די געלעגענהייטען וואס די וויניפעג הויפט מיוזיק געשעפט גיט. קאטאלאגען פריי צו יעדען.

פרייזען — פיאנאס $250, $300, $350, $400, $450, $500 און $550.
פרייזען — פלייערס $550, $650, $750, $850 און $950.
פרייזען — גרענדס $750, $850, $950, $1.050 און $1.250.
פרייזען — גענוצטע פיאנאס $75, $100, $150 און העכער.
פרייזען — ארגאנס $35, $50, $75, $100 און העכער.

WINNIPEG PIANO CO.

295 פארטיידזש, וויניפעג. נעבען פעירוועטהערס. פהאן מיין 1002